

Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

“Нам ёсць чым ганарыцца, нам ёсць што берагчы!” – тэма першага ўрока, які распачаў новы навучальны год. Адным з яркавых доказаў свярджэння стала адкрыццё новага комплексу Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А.К. Глебава.

Адчуць будучыню краіны

Больш як мільён беларускіх школьнікаў і каля пяціста тысяч навучэнцаў каледжаў і студэнтаў ВНУ занялі свае месцы ў класах ды аўдыторыях. Дзень веды — важная дата для нашага грамадства. Як адзначыць Кіраўнік дзяржавы, фактычна ўсе мы пачынаем жыць па новым навучальным календары — мерапрыемства “Адкрыты мікрафон з Прэзідэнтам” адбылося 2 верасня ў Віцебскім дзяржаўным універсітэце.

Аляксандр Лукашэнка сустрэўся ў ВНУ са студэнтамі Віцебскай вобласці. Як заўважыў Кіраўнік дзяржавы, наспела гэта для сур’ёзнай размовы з пакаленнем, якому давядзецца прадоўжыць гістарычны шлях Беларусі ў свеце, што мяняецца з шалёнай хуткасцю. — Цяперашняя барацьба за сусветнае тэхналагічнае лідарства, як і гонка ўзбра-

енняў у другой палове мінулага стагоддзя, зноў павялічвае, на жаль, свет да краю прорыва, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. Паводле яго слоў, заходнія тэхналагічныя мананалісты з’яўляюцца новай ігракай (Кітай, Індыя, іншыя краіны), якія дасягнулі вельмі высокага ўзроўню развіцця і не згодны з цяперашнім светаўладкаваннем.

Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу, што ўвядзенне чыцкай рабачай сілы і рынкі збыту, — падкрэсліў Прэзідэнт. Літар заўважыў што, на геаналітычны арэне з’яўляюцца новыя ігракі (Кітай, Індыя, іншыя краіны), якія дасягнулі вельмі высокага ўзроўню развіцця і не згодны з цяперашнім светаўладкаваннем.

Рамесніцтва: новыя правілы

Урад вызначыў пералік відаў рамеснай дзейнасці — у спісе пяць пунктаў.

Каго можна называць рамеснікам? Новыя правілы і падыходы да праблемы рамесніцтва — у пастароне Савета Міністраў ад 30 жніўня 2024 г. № 637. Документам скарэжыраваныя пастароны Урада па пытаннях прафесійналіштва, у тым ліку ад 28 чэрвеня 2024 г. № 457 “Аб відах індывідуальнай прафесійналішчэцкай дзейнасці”.

Так, зацверджаны пералік відаў рамеснай дзейнасці. У спіс увайшлі бондарства, выраб пражы, кавальства, мас-

тацкая апрацоўка і роспіс прадметаў (з дрэва, каменю, косяці, рога, металу, біжлі, керамікі, фанеры, са скуры, шкла). Самым разгорнутым выглядам пункт № 2 — выраб і рамонт. У ім гаворка аб працах, звязаных з нацыянальнымі музэйнымі інструментамі, беларускім касцюмам, ручным ткацтвам, лапавіччай тэхнікай, пячонай кафіляй, рэчымі з мясцовых раслінных матэрыялаў ды з імішам.

Устаноўлены і формы заявы аб прыняцці рашэння аб прымяненні збору за ахвіццяленне рамеснай дзейнасці, апавяшчэння аб спыненні прымянення збору за ахвіц-

незаконных санкцый, розныя рэструкцыі, росквіт шавіністычных, нацыяналістычных і іншых разбуральных ідэалогій на Захадзе — гэта з’явы аднаго ландшафта.

Падпарадкаваным адзінай мэце — усім сламі захаваць светарадак, заснаваны на іх правілах. Правілах, якія забяспечваюць ім сцяг жыццё перш за ўсё за наш з намі кошт і іншых краін, якія сталі на шлях развіцця, — адзначыў Аляксандр Лукашэнка. — І нас уцягваюць у гэта процістаянне. Пакуль у сферах эканомікі, навукі і тэхналогія. Але мэце — ператварыць Беларусь у яшчэ адну гаручую кропку на карце свету.

Наша задача, як падкрэсліў Кіраўнік дзяржавы, у паскораным фармаце правесці новую навукова-тэхнічную рэвалюцыю, пакуль нас не ўцягнулі ў ваеннае процістаянне. Толькі ў такіх умовах з’явіцца шанец захавацца як дзяржава і не дапусціць вялікай ваіны на нашай зямлі.

— Гэта суровая праўда жыцця. Я хачу, каб вы разумелі ўсю сур’ёзнасць гістарычнага моманту. Паколічкі заўтра вам прапавяць на вытворчасці ці ў лабараторыі, рухаць наперад навуковую думку. Мы разлічваем на вас. Разлічваем, што вы будзеце гатовы прыкласці каласальны намаганні для дасягнення пастаўленай мэты, — заявіў беларускі лідар.

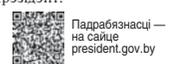
Прэзідэнт таксама павіншаваў студэнтаў, магiстрантаў і аспірантаў з Днём веды. Пажадаў, каб гэты навукальны год быў насычаным, напоўненым новымі адкрыццямі, станючымі эмоцыямі, радасцю сустрэч з цікавымі людзьмі. — Насычайцеся, як губка, ведамі, кампетэцыямі, каб літаральна праз некалькі гадоў стаць прафесіяналамі сваёй справы і заняць дастойнае месца ў жыцці, — заклікаў ён моладзь.

Пачаў “Адкрыты мікрафон” студэнтаў наўпрост задавалі пытанні Прэзідэнту пра важнасць зставанія гістарычнай памяці і павышэнне прэстыжу інжынернай справы, аб тым, як адрозніваць праўду ад хлусні і не паддавацца на пракацыю, пра попл эстэтычнага выхавання, у прыватнасці музыкі, і фірменны салат беларускага лідара “Маладоць”. Аляксандр Лукашэнка шчыра гаварыў па любую тэму. Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што для яго гэты дзень мае важнае значэнне.

— Я вырашыў у багучым годзе сустрэцца з прадстаўнікамі, студэнтамі нашых ВНУ, каб ім расказаць, каб у адкрытай размове яны адчулі, чым жыве краіна, — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Лідар расцлумачыў, што яму як чалавеку, які належае вялікім навукамомантам і прымеае ключавыя рашэнні па развіцці Беларусі, таксама было важна атрымаць зваротную сувязь ад прадстаўнікоў студэнцтва, даведцца, якія настроі, імкненні ў гэтай катэгорыі беларускага грамадства.

— Я адчуў, чым вы жывіце. А вы — будучыня. Значыць, я адчуў будучыню нашай краіны, — сказаў Прэзідэнт.

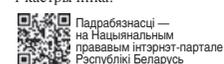
Падрабязнасці — на сайце president.gov.by

3 нарады

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Беларусі Анатоля Маркевіча з начальнікамі упраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 3 верасня. Дзюкаючы вдалася ў сходы паўдзельнічалі таксама начальнікі упраўленняў культуры абласных выканавчых камітэтаў.

На пасяджэнні абмяркоўваліся правядзенне для школьнікаў урокаў гісторыі ў музеях, наведанне студэнтамі і навучэнцамі музеяў і тэатраў.

Таксама разгледзены тэмы арганізацыі рамеснай дзейнасці, кантроль пры падрыхтоўцы відэавішчых мерапрыемстваў і актывізацыі работы чыркаў. Акрамя таго, шліа гаворка аб прыбыцці мадалых спецыялістаў па Установы галіны, аб рэстаўрацыі палацавага комплексу ў Ружані і аб імпрэзах, якія ладзіцца на аб’ектах гісторыка-культурнай спадчыны ў рэгіёнах.

Падрабязнасці — на Нацыянальным прававым інтэрнет-партале Рэспублікі Беларусь

Пад увагай Першага

Лепельскаму раённаму краязнаўчаму музею моцна пашанцавала двойчы. У 2006 годзе мясцовыя ўлады вырашылі перадаць установе гісторыка-культурную каштоўнасць трэцяй ахоўнай катэгорыі. У 2021-м фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва выдзеліў больш за паўмільёна рублёў, каб прывесці гэты аб’ект у належны выгляд.

Гаворка ідзе пра помнік архітэктурны — былы вінацвяршыны склад 1897 года. Грандыёзны будынак плошчай 1359 квадратных метраў у цэнтры Лепеля шмат што набавыў на сваім жыцці. У Пасля складала тут была земская Управа. Затым — пелагагічны тэхнікум, цэнтр дзіцячай творчасці. Гісторыя прасякнута кожнай сацілкай архітэктурнага помніка. Для многіх пакаленняў депр’ячан гэты аб’ект нараўне з тутаішымі касцёламі і электрастанцыяй — адзін з гаюльных сімвалаў горада.

— Рамонт і рэстаўрацыя гістарычнай пабудовы мелі вельмі важнае значэнне для ўсяго краю, — лічыць загаліца сектара культуры Лепельскага райвыканкама Алена Баралейка. — Да завяршэння прап наш музей размяшчаўся ў былой канторы Бірэзінскай воднай сістэмы. Гэта таксама шчыра гістарычны аб’ект, але заналта стары і зусім не прыстасаваны для захавання фонду. Там не было ні каналізацыі, ні вады. Цяпер створаны самыя сучасныя ўмовы для супрацоўнікаў і наведвальнікаў Лепельскага раённага краязнаўчага музея.

Паводле слоў адмыслоўца, горад атрымаў шыкоўны музейны будынак. Яго фондасховішча спраектавана так, каб забяспечыць патрэбы ўстановы на 20 гадоў наперад. Тут ёсць 11 залаў. У Яго дзейнічаюць экспазіцыі, якія ўсебакова асветляюць слуханае мінулае краю і расказваюць пра гісторыю Бірэзінскай воднай сістэмы, прыроду і цікавыя асаблівасці Лепельшчыны.

Алена Баралейка адзначае, што музей атрымаў магчымасць дэманстраваць не асобна прамацыі, а цэлыя калекцыі, якія з’яўляюцца дэсяцігоддзямі. Цяпер ва ўстанове ствараюць пянь новых пастаянных экспазіцыяў: “Лепельшчына ў 1920–1930-я гады”, “Валіка Айчынай ваіны на Лепельшчыне”, “Воінскія часткі на Лепельшчыне ў пераваенны перыяд” (аб мінаментах і пяхотным вучылішчы, які існаваў у 1939–1941 гадах), “Зала воінскай славы і воінаў-інтэрнацыяналістаў”. Па-сваёму гэта гісторыя Лепельшчыны.

Загаліца сектара культуры падкрэслівае, што будаўніцтва і рэстаўрацыя праца на гэтым аб’екце

“Песнярам” — 55

Урачыстая сустрэча, прымеркаваная да 55-годдзя з дня заснавання легендарнага ансамбля “Песняры”, адбылася 3 верасня.

Успамінамі пра стваральніка, мастацкага кіраўніка і нязменнага лідара калектыву Уладзіміра Георгіевіча Мулявіна прыйшлі падзяліцца былыя калегі і дачкі знакамітага музыканта. У скверы імя Уладзіміра Мулявіна сабраліся і тыя, хто зрабіў каласальны ўнёсак у справу захавання памяці аб таленавітым творцы і яго спадчыне. Гэта Аляксандр Каструкоў — аўтар помніка Уладзіміру Мулявіну, Міхал Маруга — фатаграф калектыву, Уладзімір Арлоў — рэжысёр фільма “Песняры”, ды іншыя. “З некалькімі прысутнымі мы сталі як родныя”, — заўважыў адзін з суаўтараў лядыкай гурта Уладзімір Масеян.

Гасцей віталі словамі, напісанымі калёсай заслужаным артыстам БССР і бас-гітарыстам ансамбля Леанідам Тышко: “На золотом крыльце сидели / Царь, царевич, король, королевич, / Мулянин, Мисевич, Тышко, Бортевич, / Яшкин Валера, Мулянин Валера, / Демешко Саша — и молодость наша”. Лёсвазначальная для іх паэзія — зараджэнне “Львонаў” — адбылася 1 верасня 1969 года

Па старонках календара

■ 6 верасня 1959 года нарадзілася Святлана Вацлаваўна Гуткоўская — вучона-далькаглядца, белмаістар. Загучык кафедры хараграфіі факкультэта музычнага і хараграфічнага мастацтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтва.

■ 8 верасня з’явіўся на свет Аляксандр Адамавіч Машчэўскі (1922–1989) — мастак-жывапісец, педагог. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Удзельнік Вялікай Айчыннай ваіны. Пісаў карціны ва ўсіх жанрах станковага жывапісу. Выкладаў у Мінскім мастацкім вучылішчы.

■ 9 верасня нарадзіўся Сяргей Аляксандравіч Адашкевіч (1918–2007) — скульптар. Удзельнік Вялікай Айчыннай ваіны. Працаваў у станковай і манументальнай скульптуры. Сярод асноўных прац “За мір”, “1941 год” помнікі ахвярам фашызму ў в. Дражна, в. Інам і Партызаў, з’яўлены ў Вялікім Айчыннаму ваіну ў в. Перабугі, Францыска Скарыну ва ўнутраным двары гаюльнага корпусу БДУ. Удзельнічаў у дэкаратывым аздабленні будынкаў суворазкага вучылішча, Гаюўпаштамта, Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь, ламоў на Прывакзальнай плошчы ў Мінску.

■ 10 верасня з’явіўся на свет Яўген Аляксандравіч Глебаў (1929–2000) — кампазітар, дырыжор, педагог. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Народны артыст БССР. Народны артыст СССР. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР за балет “Выбраніца” і араторыю “Свяці, зарар”. Сярод асноўных твораў — оперы “Твая вясна”, “Майстар і Маргарыта”, оперэты “Мільянерша”, “Калізей”, балеты “Альпідакца балада”, “Выбраніца”, “Ціль Улешніцель”, “Курган”, араторыі, кантаты, симфоніі, сюіты і многае іншае. Аўтар музыкі да фільмаў “Я родом з дзяцінства”, “Апошняя лета дзяцінства”, “Чыронны агітатар Графім Глушкоў”, “Дзікае паліванне караля Стаха” і інш. Сярод яго вучняў Л. Захлеўны, Я. Паплаўская, В. Раічык, Э. Ханок.

Нам ёсць чым ганарыцца

Выдатны падарунак атрымала сфера культуры да Дня ведаў. Цырымонія адкрыцця новага комплексу Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А.К. Глебава адбылася 2 верасня.

Ва ўрачыстасях прынялі ўдзел Прэм'ер-міністр Беларусі Раман Галоўчанка і міністр культуры Анатолій Маркевіч. Кіраўнік ўрада павіншаваў навучніцаў устаноў з пачаткам новага навучальнага года.

— Выдатны падарунак атрымлівае сфера культуры — мы адчыняем цэлы комплекс будынкаў з інтэрнатам Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя Глебава. Узведзены ён на тым самым месцы, дзе знаходзіўся з 1947 года. Значыць, слаўная гісторыя каледжа будзе працягнута, — адзначыў ён.

Па словах прэм'ера, гэта будзе вынікам праекта са складанай гісторыяй. Тым не менш былі ашуканыя матэрыялы адпартыўна завяршыць узвядзенне важнага для галіны культуры аб'екта. На будаўніцтва комплексу дзяржавай выдаткавана звыш 37 мілья рублёў бюджэтных сродкаў.

— Інвясціруючы коды, інвясціруючы ў культуру, адукацыю, мы, вядома ж, інвясціруем і ў будучыню нашай краіны, — сказаў Раман Галоўчанка. — Спадзяюся, што гэта вас дадаткова прастымуло да дасягнення выдатных вынікаў у вучобе. Ваш каледж — адна са знакавых для краіны навучальных устаноў. У яго сценах навучаліся многія з тых, хто сваёй творчасцю праславіў Беларусь. Спадзяюся, што вы працягніце гэтыя слаўныя традыцыі. Не бойцеся ставіць амбіцыйныя мэты. Вядома раскрываць свой патэнцыял. Жадаю, каб праз 10-15 гадоў вышы працы ўпрыгожвалі найлепшыя галерэі, а вышы імёны гучалі з вуснаў мастацтвазнаўцаў. Мы забяспечым вас усімі неабходнымі для гэтага рэсурсамі.

У прамовах падчас мерапрыемства міністр культуры Анатолій Маркевіч падкрэсліў, што адкрыццё новых будынкаў каледжа — яркі прыклад стаўлення дзяржавы да сферы культуры, і такіх прыкладаў вельмі шмат па ўсёй краіне. Сёлета абноўлены школы мастацтваў, праведзены капітальныя рамонтны

сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. Вышэйшыя навучальныя ўстановы таксама не застаюцца па-за ўвагай дзяржавы. Акадэмія музыкі — флагман адукацыі ў сферы культуры — сёлета пачала капітальны рамонт. Выдзяляецца больш як 4 мілья рублёў, каб на працягу трох гадоў шалкам мадэрнізаваць гэты будынак. На капітальны рамонт пастаўлены таксама і сталічны Горкаўскі тэатр.

— У вельмі сісілыя тэрміны мы атрымалі новы комплекс мастацкага каледжа. Навучальны корпус і выдатны інтэрнат блокавага тыпу з трэнажорнымі заламі, кухнямі — усё зроблена для таго, каб было камфортна і ўтульна, — падкрэсліў Анатолій Маркевіч. Навучальны корпус зроблены па апошнім слове тэхнікі. Ён асабліва сучасным абсталяваннем, прасторнымі аўдыторыямі, навучальнымі лабараторыямі, вытворчымі майстэрнямі, каб наша малалое пакаленне магло сабе рэалізаваць у творчым плане, у будучай прафесіі.

Міністр адзначыў: выпускнікі мастацкага каледжа запрабаваныя не толькі ўнутры краіны. На іх з прыцэлам глядзяць і замежныя партнёры. Кіраўнік ведамства сказаў, што гэта сведчыць аб высокай якасці сістэмы адукацыі ў культуры, бо чалавек творчы заўсёды ішоў у сабе пацітуў, добры настрой і робіць так, каб наша цудоўная краіна была яшчэ больш прыгожай.

Анатолій Маркевіч падкрэсліў, што галіна атрымала найпрыгажэйшы і шматфункцыянальны будынак устаноў адукацыі ў сферы культуры, дзе створаны ўсе неабходныя ўмовы.

У новым навучальным корпусе Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А.К. Глебава, я ўпоўнены, будзе панаваць дух творчасці і стварэння, які дзёркавіць вам дзёрка ўвайсці ў будучыню, — сказаў міністр.

Кіраўнікі ўрада і галіны культуры азнаёміліся з інтэр'ерамі новых будынкаў і іх функцыяналам. У навучаль-

ным корпусе яны наведвалі аўдыторыі і майстэрні, кабінеты для выкладчыкаў, харчаблок, спартыўную і актавую залы. У спартзале можна гуляць у валебол, гандбол, баскетбол. Сярэдні кошт абеда з трох страў у сталёўцы — каля пяці рублёў. Актавая зала разлічана на 120-130 месцаў. Гасцей уразілі ўмовы ў інтэрнаце, дзе навучніцы маюць не толькі агульныя кухні, але і пральні, трэнажорную залу.

Раман Галоўчанка і Анатолій Маркевіч азнаёміліся таксама з асабліва важнымі навукамі пра працу са творчых спецыяльнасцях. Пагутарылі з выкладчыкамі пра ўмовы працы ў новых памяшканнях. Высветлілася, напрыклад, што падчас будаўніцтва выканальнікі работ удзельнічалі ў апрацоўцы дэлегатаў. Так, у класе жывапісу ўзгадніўся аптымальны для арганізацыі заняткаў колер сцен.

Змястоўную экскурсію для высокіх гасцей правёў дырэктар устаноў Аляксандр Шантаровіч. Пасумоўваючы ўражанымі ад падзеі, ён загадаў сёлета тэму першага ўрока — “Нам ёсць чым ганарыцца, нам ёсць што берачыць”. Адкрыццё новых будынкаў каледжа стала яскравым пацвярджэннем гэтых слоў.

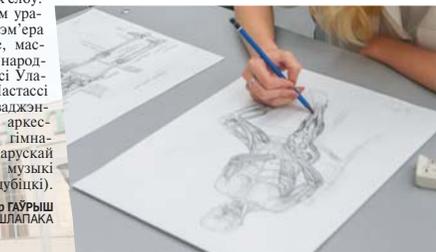
Фінальным акордам урачыстасцей стала прэм'ера музычнай оды “Табе, мастацтва” ў выкананні народных артыстаў Беларусі Уладзіміра Громава і Настасі Масквіной ў суправаджэнні Зводнага хору і аркестра Рэспубліканскай гімназіі-каледжа пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі (дырэжор Яўген Палдубішкі).

— Урачыстасці ўрачыстасцей атрымаліся вельмі цікавымі і ўражальнымі, — адзначыў міністр культуры Раман Галоўчанка. — Мы атрымалі вельмі якасны падарунак, які дапаможа нам у нашым развіцці і дасягненні новых вышэйшых дасягненняў.

— Мы атрымалі вельмі якасны падарунак, які дапаможа нам у нашым развіцці і дасягненні новых вышэйшых дасягненняў.

Падчас цырымоніі адкрыцця новага комплексу Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А.К. Глебава

Віктар ТАЎРЫШ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Падчас цырымоніі ўшанавання маладых спецыялістаў

Форум пачаўся ў урачыстага ўскладання кветкаў да Сталы “Мінск – горад-герой”

Бачыць, чуць і падтрымліваць

Надзённыя пытанні сістэмы адукацыі і планы на новы навучальны год: традыцыйны педагагічны форум у сферы культуры адбыўся 30 жніўня.

Кіраўнікі і настаўнікі устаноў адукацыі нашай галіны з розных куткоў краіны сабраліся ў спартыўна-культурна-адукацыйны цэнтр Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. У канцэртнай праграме прынялі ўдзел выдатныя артысты і творчыя калектывы Беларусі. Сярод іх заслужаная артыстка Ірына Дарафеева, заслужаны харэаграфічны ансамбль “Харошкі”, лаўрат шматлікіх рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў Даніл Мышкавец, саліст Вялікага тэатра Іосіф Нікіценка.

НАЙЛЕПШЫЯ НА СЦЭНЕ

З натхняльнай прамовай да ўдзельнікаў форуму звярнуўся міністр культуры Рэспублікі Беларусі Анатолій Маркевіч.

— Жывіцкая канферэнцыя мае асаблівае значэнне ў жыцці кожнага з нас, — падкрэсліў Анатолій Маркевіч. — Кожны з нас мае асаблівае значэнне ў жыцці кожнага з нас, — падкрэсліў Анатолій Маркевіч.

Для ўдзельнікаў мерапрыемства былі арганізаваныя дзве выставы, прымеркаваныя да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Дня ведаў

сплах: любімая праца, сям'я і краіна. І першым крокам на шляху да спазнання каштоўнасцей з'яўляецца якасная адукацыя, накіраваная на развіццё нацыянальнай эканомікі і разнае важных задач сацыяльнай сферы. Вось і наш сённяшні маштабны форум закласны прааналізаваў праблемны шлях, каб убачыць праблемныя палі і наметыць амбіцыйныя і ў той жа час дагэтуль не рэалізаваныя задачы па развіцці. Прайрытэтамі беларускай адукацыі сёння з'яўляюцца даступнасць, роўнасць, падтрымка таленавітай моладзі і павышэнне прэстыжу тых, хто носіць гордае званне “настаўнік”.

За “шматгадовае добрасумленнае працу і значны ўклад у справу навування і эстэтычнага выхавання падрастаючага пакалення” былі ўзнагароджаны найлепшыя педагогі і кіраўнікі калектываў. Нагрудныя знакі, ганаровыя граматы і падзякі атрымалі сапраўдныя прафесіяналы сваёй справы з розных рэгіёнаў.

— Шматгадовае добрасумленнае працу і значны ўклад у справу навування і эстэтычнага выхавання падрастаючага пакалення” былі ўзнагароджаны найлепшыя педагогі і кіраўнікі калектываў. Нагрудныя знакі, ганаровыя граматы і падзякі атрымалі сапраўдныя прафесіяналы сваёй справы з розных рэгіёнаў.

НАМЕЦЦЬ АРЬБЕНДРЫ

Пра галіноўны дасягненні мінутага навучальнага года і актуальныя надзённыя пытанні расказала начальнік адукацыйна-адукацыйнага аддзела ўстаноў адукацыі Міністэрства культуры Марына Юркевіч. Па ёй словах, навучанне ў нашай краіне стала яшчэ больш прывабным. Пра гэта сведчаць кантрольныя лічбы прыёму і рост конкурсу на асобныя спецыяльнасці.

Што да бюджэтных месцаў, то іх колькасць у ВНУ і каледжах таксама павялічылася. А гэта значыць, што сфера атрымала больш маладых спецыялістаў.

Як было адзначана ў дакладзе, сёння працягваецца праца па абнаўленні праграм вышэйшай адукацыі. Распрацаваны новыя навучальна-металічныя комплексы і графікі паэтапнай мадэрнізацыі плана для сярэдня-спецыяльнай адукацыі. З поспехам рэалізаваны шэраг лёт для абтэрыентаў, а таксама прысвоена мноства імгінных спецыялістаў.

Важнай задачай для устаноў адукацыі з'яўляецца распрацоўка і правядзенне брандывых мерапрыемстваў, накіраваных на стаўленне актыўнай грамадзянскай пазіцыі навучніцаў. Так, з гэтай фарміравання патрыятычных і духоўна-маральных каштоўнасцей напярэдадні 80-й гадавіны вызвалення краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў паўсюдна арганізаваліся паездкі да мемарыяльных комплексаў, месцаў баевай і партызанскай славы, пахаванняў ахвяр генашулі. Моладзь актыўна ўдзельнічала ў маштабных фэшн-шоў, харавых акцыях і мастацкіх конкурсах.

У перспектыве, як заўважыла Марына Юркевіч, пытанню творчага развіцця юных талентаў Беларусі будзе ўдзяляцца яшчэ больш увагі. “Функцыя дзяржавы — даць моладзі жыццёвы трамплін”, — словы Прэзідэнта, якія штодзень ажыццяўляюцца згодзе са сістэмай падтрымкі моладзі ў сферы культуры.

Сярод актуальных пытанняў нашай галіны па-ранейшаму алным з галоўных з'яўляецца патрэба ў кадрах. — Пры ўсім намаганнях у нас пакуль застаецца невычэрпным рэзерв па паказчыку мэтай падрыхтоўкі, — распавяла Марына Юркевіч. — У сувязі з гэтым будзе ўдаска-

налена прафарынтацыйная дзейнасць і распрацавана дарожная карта па прыцягненні большай колькасці “мэтанавікоў”. У кожнай установе будучы створаны квоты для гэтай катэгорыі. Абсалютна ўсе — пачынаючы ад дзіцячых школ мастацтваў да заказчыкаў кадраў — павінны быць зацікаўлены ў тым, каб сфера не адчувала дэфіцыту кадраў.

Падвыдзячы вынік, Марына Юркевіч пазначыла, што мінулае навучальнае год можна лічыць прадукцыйным, пласковым, рэзультатыўным, насычаным. І залюбуна, што разам можна справіцца з любымі задачамі.

СЛОВА НА ДАРОГУ

З асаблівай увагай на форуме паставіліся да маладых спецыялістаў: цырымонія ўшанавання прайшла надзвычай урачыста. Сваім ўражанням падзялілася маладая настаўніца Беларускай дзяржаўнай харэаграфічнай гімназіі-каледжа Марыя Кірылява:

— Форум стаў яркім пачаткам навучальнага года. Гэта цудоўная магчымасць для кожнага маладога спецыяліста пацуць каштоўныя словы падтрымкі ад кіраўніцтва Міністэрства культуры. Роктар Універсітэта культуры і мастацтваў Наталія Карчэўская звярнулася з найлепшымі зваротамі да тых, для каго гэты навучальны год стане пачаткам кар'еры.

Някая наш педагогагічны ўклад не забудзецца выпускнікам нават праз доўгія гады, — пажалала Наталія Уладзіміраўна. — Зберажце ўнутры сябе і выхоўвайце ў дзецях пацучы пазіцыя да тых, чыя праца нас корміць, чыя то забяспечвае мірнае неба над галавой, чыя то з'яўляюцца неалежанасці і вядуць перамогу.

Вяліета ГРЫНКЕВІЧ
Фота Ульяны КАСЦЮНІНАЙ

“Код” беларускай душы

Агульнаацыянальная прэмера кіно “Культурны код” студыі “Беларусьфільм” адбылася 5 верасня. Выхад карціны на вялікія экраны прамеркаваны да Дня народнага аддзінства.

Стужка распавядае пра значэнне герба, гімна і сцяга, а таксама закранае актуальныя пытанні: што значаць для нашай моладзі дзяржаўныя сімвалы краіны і чаму юнакі і дзяўчаты выбіраюць для жыцця Беларусь? У фільме рэжысёр **Кірыл Халескі** раскрывае досць сур’ёзную тэму, але размову з гледаючым выдзе ў лёгкай і даступнай для юнага пакалення форме. Творца не амадуляе, што знайсці яе — даволі складаная задача.

— Самым цяжкім было ўтрымаць увагу аўдыторыі з кілавым мысленнем. І гэта не толькі моладзь, але і нават дарослыя. Калі відэа праз 15 секунд прыгалоўнае не “зайшло”, яго прагортаюць. Таму важна зацікавіць аўдыю і не адпусціць. Вынікам працы я задаволены: тэмаматрыя, атмасфера, музыка. Тым, што атрымалася расказаць пра дзяржаўныя сімвалы міла, весела, моладзева. Спаліваючы, фільм спадабаецца і яго мэтавай аўдыторыі: школьнікам і студэнтам, — адзначае **Кірыл Халескі**.

Сюжэт падзелены на дзве часткі: дакументальную і ігравую, якія выцягваюць настолькі арганічна, што немагчыма ўявіць іх у адрыве адна ад адной. Галоўныя героі — студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў **Ваня і Ліза**. Яны атрымліваюць няпросте заданне — зняць дыпломны фільм аб дзяржаўных сімвалах кра-

іны. Будучым выпускнікам трэба правесці сацыяльнае апытанне, наведаць Музей сучаснай беларускай дзяржаўнасці, паўдзельнічаць у аўтапрабегу і акцыі “Праспяваем гімн разам”. Дарчы, першапачаткова падзеі муслі разгортваюцца на факультэце журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, але лакацыю вырашылі змяніць.

— Адрэз галоўнымі героямі — былі выпускнікі факультэта журналістыкі БДУ. Але паколькі я не вучыўся на журфаку, падчас папрыхотуўкі спонсары мя спыталіся ў некаторым неадпаведнасці. А вось як пабудаваны адукацыйны працэс у Акадэміі мастацтваў, я ведаю добра. Да таго ж хацелася аддаць даніну павягі альма-матер, — тлумачыць малады рэжысёр.

Творчы тандэм уасобілі **Уладзіслаў Соладаў і Дар’я Лазарчук**, для якіх “Культурны код” стаў першым кінапраектам.

— Даша ў гэтым годзе скончыла Беларускае дзяржаўнае акадэмію мастацтваў. Для дзяўчыны экранная гісторыя атрымалася нават сімвалічнай, бо ў фінале карціны мы фактычна здымалі сапраўдных выпускнікі. Зараз Даша па размеркаванні — у Рэспубліканскім тэатры

беларускай драматургіі. З **Уладзіславам** мы сярбруем яшчэ з “Кіношнікў”, з ім прыемна працаваць. Увогуле, мне вельмі спадабалася, якім арганічным аказаўся гэты дуг, нягледзячы на перапад у росце. У акцёрў атрымалася пераказаць хімію, якую я закладаў у сцэнарыі, — распавядае **Кірыл Халескі**.

Карціна пазаўлена значна часта падафу. У ёй адчуваецца любоў аўтарў да душы беларускага народа — ад самой тэмы. Патрытызм у фільме не ў форме лозунгаў, мы бачым не плакатныя сцэны, а сапраўдныя людзі, якія шукаюць сваю працу, тым манейшай і сваю краіну.

З выхадом на вялікія экраны “Культурнага кода” творчая дзейнасць маладога і перспектыўнага беларускага рэжысёра не спыняецца. Зараз працягваецца праца над новым сумесным праектам Міністэрства культуры, Міністэрства адукацыі і нацыянальнай кінастудыі — “Класная”. Поўнаметражну карціну, прысвечаную айчынным настаўнікам, плануецца прадставіць у верасні 2025 года. Але і сёлета нас чакаюць гучныя прэм’еры “Беларусьфільма” — “Чорны замак” і першае 3D-анімацыйнае кіно “Песня Сірын”.

Ірына Дрыга (Беларусь) і ўдзельнікі панэльнай дыскусіі

Развіваючы кінаіндустрыю

Міністэрства культуры Беларусі паўдзельнічала ў I Маскоўскім міжнародным тыдні кіно. Форум быў прысвечаны развіццю супрацоўніцтва розных краін у сферы кінематографіі і іншых творчых галінах.

У панэльнай дыскусіі “Крэатыўная індустрыя будучыні. Сусветны вопыт” прынялі ўдзел прастаўнікі профільных міністэрстваў, дэпартаментў, арганізацый з **Азербайджана, Беларусі, Бразіліі, Індыі, Ірана, Казахстана, Кіргыстану, Нікарагуа, Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі, Расіі**. Спікеры распавялі пра свае стратэгіі развіцця і падтрымкі творчай сферы, фокусы ў працы, значныя трэнды ў свеце і пра ўнікальныя выпадкі, здольныя істотна паўплываць на ўклад прамоўцаў у глабальную крэатыўную эканоміку.

З дакладам “Аб магчымасцях і перспектывах супрацоўніцтва ў галіне крэатыўных індустрыяў” выступіла начальнік аддзела па кінематографіі Міністэрства культуры Беларусі **Ірына Дрыга**:

— Крэатыўная індустрыя ў Беларусі толькі набірае тэмпу. Інтэнсіўна развіваецца кіно. У нас існуюць дзяржаўнае падтрымства поўнага цыкла Нацыянальная студыя “Беларусьфільм” і прыватныя кампаніі. Кінавытворчасць у краіне падтрымліваецца дзяржаўна: штогод выдзяляецца ад 4,5 да 5,5 мільёна долараў. Фінансаванне ажыццяўляецца ў залежнасці ад значнасці карціны: 100 % — нацыянальныя праекты і фільмы для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі, 70 % — кіно камерцыйнага кірунку. Рост аб’ёму вытворчасці ў гэтым годзе склаў 26 адзінак фільмапрадукцыі, сярэдні каэфіцыент ігравой, неігравой, анімацыйнай формў, а таксама рэкламнай прадукцыі.

Акрамя таго, **Ірына Дрыга** наведла Міністэрства культуры Расійскай Федэрацыі. Акрэсленая падчас сустрэчы напрамку сумеснай работы паслужыць далейшаму развіццю беларуска-расійскіх адносін у галіне вытворчасці і пракату фільмаў.

Ювгенія ГАБЕЦА Фота з Тэаграф-канала Міністэрства культуры

Фестывалім!

XXVIII Міжнародны тэатральны фестываль “Белая Вежа” пройдзе з 10 па 15 верасня ў Брэсце. Цягам шасці дзён будуць паказаны 25 спектаклі з васьмі краін свету: Азербайджана, Даніі, Казахстана, Расіі, Таджыкістана, Туркменістана, Узбекістана і, вядома, Беларусі.

Уражвае не толькі тэаграфія. Сёлетні акцэнт, як падкрэслівае мастацкі кіраўнік і дырэктар фестывалю, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі **Аляксандр Козак**, прыпадана на рускую класіку: **Пушкін, Лермантаў, Гогаў, Чэхаў, Ляскоў, Тургенеў...** Сапраўды, вельмі цікава паглядзець, як па-рознаму ўвасабляюць знакаміты творы ў розных краінах. І не толькі захоўваюць багатыя традыцыі, але і дадаюць яркія нацыянальныя рысы, упісваючы рускую класіку ў сваю нацыянальную культуру, знаходзячы ў ёй сучасныя сённяшняму дню актуалі.

Наша краіна прадстаўлена шасцю спектаклімі шасці тэатраў. Гэта “**Пісарвы ім’яныні**” Купальскага, “**Карней**” РТБД, “**Маскарад**” тэ-

атра імя **Горкага**, “**Джонні — правадыр чырванаскурных**” ТЮГа, “**Вішнёвы сад**” Брэсцкага тэатра лялек, а таксама пастаноўкай “**Бацьцкі і дзеці**” Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы: менавіта гэты спектакль, які можа лічыцца гэта месным беларуска-расійскім творчым праектам, адкрые сёлетнюю “**Белую Вежу**”.

Фестывальны графік вельмі шчыльны. Праграма складзена так, што на дзень можа прыпасі ажно да шасці спектакляў, разведзеных па часе і сцэнічных пляцоўках. Мастацкі спектр ахоплівае розныя катэгорыі — не толькі драматычныя, але і тэатраў лялек, а таксама музычныя, танцавальныя, пастанавленыя на стыку жанраў і відэа мастацтваў. Цягам фестывалю,

як заўжды, будуць працаваць запрашаныя крытыкі, тэатразнаўцы, эксперты. Кожны прадэманстраваны спектакль атрымае прафесійную ацэнку ў час зашкальвання, строга і адначасова добраацэньліва абмеркаваннў. Вынікі гледаў падведзены пасля апошняга паказу пазна ўвечары ў нядзелю 15 верасня.

Па традыцыі, тэатральнае мастацтва будзе ўпрыгожана канцэртнай праграмай, што складае неабходную фестывальную атмасферу. Кожны вечар у тэатральным двары можна будзе паслухаць выступленні месцовых і запрашаных аўтарў. Ды ўсё ж галоўнае на гэтым фестывалі — тое міжнароднае сярбрутва, што заклаецца і мацуецца прадстаўнікамі культуры, якая, як вядома, не мае межаў.

“Пісарвы ім’яныні”

Вандруем па Культурнай карце

“Культурная карта” — так называецца праект Міністэрства культуры Беларусі, які прадугледжвае паказ спектакляў вядучых тэатраў краіны ў рэгіёнах. І найперш — для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі.

Акрамя шэрагу сталічных калектываў, у акцыі ўдзельнічаюць Нацыянальная акадэмічная драматычная тэатры імя Якуба Коласа, які пасляхова гасцуюць на Віцебшчыне. Некаторыя такія паездкі ўжо адбыліся, яшчэ больш — наперадзе. Сярод удзельнікаў — **Вялікі тэатр оперы і балета, Нацыянальная акадэмічная тэатры імя Янкі Купалы, Максіма Горкага, РТБД** ды іншыя.

Артсты Тэатра-студыі кінаакцёр вазілі ў ліпені ў Брэзілію вельмі стыльны спектакль “**Алнойчы на сучаснай вуліцы**”, дзе беларускае спадчына (а менавіта хрэстаматыйнае п’еса “**Мікітаў ланаш**” **Міхаса Чарота**) атрымала нечаканае мастацкае развіццё, блізкае моладзі. А ў чэрвені ў Палачы культуры горада **Маладзечна** паказалі “**Фалышывую ноту**”, што была пастанова мастацкім кіраўніком тэатра, народным артыстам **Беларусі Аляксандрам Яфрэмавым** і летась уагнаравана Нацыянальнай тэатральнай прэміяй як найлепшы спектакль драмы на вялікай сцэне.

— Той маладзечанскі паказ, — падзяліўся ўражанымі заслужаны

на перыферыі. Бо ён машу духоўную культуру нашы.

Наперадзе ў Тэатра-студыі кінаакцёр — яшчэ адзін паказ “**Фалышывая нота**” ў Чэрвені, тэатральна-адукацыйнымі дэ забавуляльнымі мерапрыемствамі, але і да невялікіх гарадоў, асабліва аддаленых. Бо дзеці, незалежна ад месца жыхарства, павінны атрымліваць неабходныя культурныя пасыл, увесць спектр эмоцый, далучацца да прафесійнага мастацтва.

Маладзёжны тэатр эстрады вазіў у Столін музычную казку “**Катавасія і Пісарыя**” 29 мая. А 25 верасня зноў выпраўляецца з гэтым спектаклем у Брэсцтыві. Гэтым разам — у Іванаўскі раённы Цэнтр культуры і народных традыцый і ў Драгічынскі ГДК. У **Ляхавічах** 19 кастрычніка адбудзецца канцэрт Нацыянальнага цэнтра музычнага мастацтва імя **Уладзіміра Мулявіна**, што існуе пры тэатры. А 22 кастрычніка ў **Смаргоні** пройдзе спектакль “**Той самы Карлсан і Малыш**”.

— Мы ўдзельнічаем у многіх дзяржаўных праектах, — гаворыць дырэктар Маладзечнага тэатра эстрады **Сяргей Мядзельцэў**. — Адна з такіх знакавых акцый — “**Культурная карта**”, ініцыяваная нашым міністэрствам. Вельмі важна данесці да юнага пакалення ўсё самае лепшае, што назапашана ў нашай

культуры і тэатральным мастацтвам. І данесці гэта не толькі да сталіцы і абласных цэнтраў, дзе шмат творчых калектываў і дзеці не абдзелены культурна-адукацыйнымі дэ забавуляльнымі мерапрыемствамі, але і да невялікіх гарадоў, асабліва аддаленых. Бо дзеці, незалежна ад месца жыхарства, павінны атрымліваць неабходныя культурныя пасыл, увесць спектр эмоцый, далучацца да прафесійнага мастацтва.

“Катавасія і Пісарыя”

Беларусь — краіна, у якой шануюць майстроў слова

Ганаровыя госці свята на чале з намеснікам Прэм'ер-міністра Ігарам Петрышэнкам азнаёміліся са шматлікімі лакацыямі

Голуб, сімвал міру, прыляцеў на адкрыццё арт-аб'екта "Дзеці лясной школы"

Па ўсіх Івацэвічах ліліся песні

Беларускае слова — роднае, матчына

Сваю гісторыю памятаем, сваёй гісторыяй ганарымся!

Фэстываль кнігі і прасы сабраў прыльвінку друкаванага слова

Пад знакам найважнейшых дат

"Гэтае свята нагадвае нам аб важнасці захавання і развіцця праз кнігу нацыянальнай культуры і спрыяюць росквіту краіны", — гаворыцца ў віншаванні кіраўніка дзяржавы ўдзельнікам і гасцям XXXI Дня беларускага пісьменства. Урачыстасці прайшлі ў Івацэвічах 31 жніўня і 1 верасня.

Сёлётыя свята праводзілася пад знакам найважнейшых юбілейных дат — 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, 30-годдзя істэтыта прэзідэнцтва і 30-годдзя Канстытуцыі. Тама Гола якасці таксама знайшла адлюстраванне ў праграме, якая змяшчала больш за 70 разнастайных мерапрыемстваў.

РАЗМАЖ УРАЖВАЎ

На вуліцах Івацэвічаў на працягу двух дзён было яскрава, шумна і шматлюдна. Працавалі тэматычныя павільёны выставы: "Беларусь памятае", "Зроблена ў Беларусі", "Сучасная Беларусь"... Апошняя — сумесны праект Прэзідэнцкай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь і Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. На інтэрактыўнай пляцоўцы "Слова пісьменніка" можна было пазнаёміцца з новымі кнігамі выдавецтваў і пагутарыць з іх аўтарамі.

Была прадстаўлена мабільная экспазіцыя Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны "Наш абяззак — памятыць". Яе раздзелы распаўсюдзілі пра абарончыя баі на саветска-германскім фронце ў 1941—1942 гадах, гісторыю падполля і партызанскай барацьбы на акупаванай тэрыторыі Беларусі ў 1941—1944-х і пра вызваленне Беларусі.

Адбылася сустрэча з народным пісьменнікам Беларусі Мікаедам Чаргінцом, народнай артысткай БССР, заслужаным дзеячам культуры БССР Марыяй Захаравіч, народным артыстам Беларусі Эдуардам Ханком. Прайшлі Рэспубліканская навукова-практычная канферэнцыя "Івацэвіцкія чытанні", фестываль народнай творчасці, паэзіі і фальклору "Верасіеў-

скі букет", гала-канцэрт пераможцаў рэспубліканскага творчага конкурсу юных чытальнікаў "Жывая класіка". Шмат захопленых волюкаў выклікаў вернісаж работ, створаных мастакамі Брэстшчыны падчас пленэру "Кравыя Івацэвіцкія краіны".

На ўпрыгожаных вуліцах можна было ўбачыць ілустрацыі з калекцыяй і ўнікальнымі арт-фактамі музея-запаведніка "Нясвіж" і замкавага комплексу "Мір", паслухаць аповяданні экскурсаводаў з розных музеяў — ад буйных да мэтачковых. Прыбылі ва гэты дзень і шматлікія інтэрактыўныя. Пляцоўкай прыягнення стаў і "Горад майстроў".

Радасны настрой стварала музыка. Але ж больш прыемным быў шлох кніжных старонак. Друкаваных выданняў тут вялікае мноства — розных аўтараў і жанраў, разлічаных на чытачоў з разнастайнымі інтарсамі. Дарчыні, у рамках свята прайшла цырымонія перадачы ў дар Івацэвіцкай цэнтральнай раённай бібліятэцы імя П. Пестрака больш за 100 дакументаў ад Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Паміж устаноўмі албылося падпісанне дамоўвы аб прадстаўленні доступу карыстальнікам Івацэвіцкай цэнтральнай раённай бібліятэкі да рэсурсаў электроннай бібліятэкі "алмаза ведаў".

Таксама правялі цырымонію гашэння памятытага канцэрта з артыпнальнай кніжкай, прысвечанага XXXI Дню беларускага пісьменства. На маршы намалёваная Івацэвіцкая цэнтральная бібліятэка імя П. Пестрака, кнігі, чарніліца, пяро, лямпа. На канверсе — выява храма ў гонар іконы Божай Маці "Дзяржаўная", эмблема Дня беларускага пісьменства, герб горада Івацэвічы (мастак — Таццяна Дольская, дызайн Марыны Крэза).

Шмат цікавых падзей адбылося як у першы, так і ў другі дзень свята. У прыятытасці, на тэрыторыі храма іконы Божай Маці "Дзяржаўная" ўдзельнікі рэспубліканскай навукова-асветніцкай экспедыцыі "Дарога да святыні" заклалі Сад малітваў. На галоўнай сцэне адбылася літаратурна-мастацкая імпрэза Саюза пісьменнікаў Беларусі "Змыны паклон табе, Радзіма" і ўшанаванне пераможцаў рэспубліканскага творчага конкурсу на найлепшае асветленне ў СМІ, сеткавых выданнях і на інтэрнэт-рэсурсах тэматыкі ўборачнай кампаніі 2024 года "Хвалі да рукам, што пахнуць хлебам". Творчыя калектывы чыталі канцэрты.

СВЯТАЯ ПАМЯЦЬ

У скверы Перамогі прайшла ўрачыстая цырымонія ўскладання кветак да помніка загінулым у гады Вялікай Айчыннай вайны. У ёй прынялі ўдзел намеснік Прэм'ер-міністра Ігар Петрышэнка, старшыня Брэсцкага аб'явыканкама Пётр Пархомяч, мітрапаліт Мінска і Заслаўскі Вэніямін, Патрыяршы Экзарх усея Беларусі, прадстаўнікі органаў кіравання, у тым ліку Міністэрства культуры, грамадскіх арганізацый, лэпугаты, дыпламаты. Прысутныя хвілінай малічання ўшанавалі памяць абаронцаў і мірных ахвар вайны.

Увазе гасцей прапанавалі ваенна-гістарычную рэканструкцыю вызвалення Івацэвіцкага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, якая расказала пра падвёгі мясцовых хваляроў і байцоў Чырвонай Арміі. Не пакінуў абыякавым сюжэт, зансаны на рэальных гістарычных фактах, а таксама выканальніцкае майстэрства ўдзельнікаў клубу рэканструктараў з Мінска, Гомеля, Брэста, іншых гарадоў.

ГІСТОРЫЯ Ў МЕТАЛЕ

Да свята ў горадзе ўстанавілі два новыя арт-аб'екты. Пляцоўка каля гарадскага Палаца культуры ўпрыгожыла кампазіцыя "Дзеці лясной школы" — хлопчык і дзвучынка з партызанскага атрада чытаюць кнігу на роднай мове. Ізя бяро вытокі з мінулага; у гады Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі Івацэвіцкага раёна дзейнічалі партызанскія атрады, у якім працавала лясная школа. На яго месцы зараз — мемарыяльны комплекс "Хаваншчына". Частінку гэтай гісторыі вырашылі захаваць праз мастацтва. Працу даручылі мясцовым кавалям, бацьку і сыну Сяргею і Арцёму Пяшко. Па задуме аўтараў, скульныя школьнікаў на тое, як нават у шчыкі ваенны час іх аднагодуці цягнулі да ведаў.

Нечакана і вельмі сімвалічна пасля прэзентацыі на скульптурную кнігу з'явіўся голуб. Удзельнікі цырымоніі ўспрынялі гэта як добры знак.

Іячэ адным ўпрыгожаннем Івацэвічаў стаў арт-аб'ект для будынка Цэнтральнай раённай бібліятэкі імя П. Пестрака. Кампазіцыя, створаная кавалём з Глыбоцкага раёна Юрыем Татарыновічам, — "Ілугчыні" кнігі з імянамі і выкаванымі беларускімі літаратурнымі дзеячамі як палёт творчай думкі.

З РАСІІ У ЛЮБОВІ

Шмат наведвальнікаў было і ў кінацэнтры пад адкрытым небам, дзе дэманстравалі фільм "Брэсцкая крэпасць" і дакументальную кінастужку "Загадана жыць" (сумесны праект Івацэвіцкага раёна і Пензенскай воб-

ласці Расійскай Федэрацыі). Там жа албылася сустрэча з кінарэжысёрам, прадзюсарам, Народным артыстам Расіі Ігарам Угольнікавым.

— Брэсцкая зямля для мяне родная, з ёй звязана вельмі шмат. Я бачу, з якім клопатам і любоўю жыхары вобласці ставяцца да сваёй дамоў, дзяцей, да сваёй будучыні. Беларусы ўпэўнены ў заўтрашнім дні, што звязана з Прэзідэнтам Аляксандрам Лукашэнкам, Айчынай вайны на тэрыторыі Івацэвіцкага раёна дзейнічалі партызанскія атрады, у якім працавала лясная школа. На яго месцы зараз — мемарыяльны комплекс "Хаваншчына".

— Хачу ўбачыць партызанскі музей. Гэта грэба для майёй новай кар'еры "Бацька Мінай". Дарчыні, зараз у Брэсцкай крэпасці здымаеся фільм "У спісах не значыцца". Я абяззаква буду там, пагляджу, як усё робіцца. Мы дапамагем гэтай праекту. Думаю, ён будзе важным, запатрабаваным беларускім, расійскім гледачом і не толькі, бо ведаю, насколькі сур'ёзна падыходзяць да яго стваральнікі.

Насячаную культурную праграму свята завяршыў сольным канцэртам Заслужаны калектыв Рэспублікі Беларусь дзяржаўны ансамбль "Песняры" якраз у дзень свята 55-годдзя.

Спадчына, якую мы зберажам

КАШТОЎНАСЦІ, ЯКІЯ ЯДНАЮЦЬ

Урачыстае адкрыццё XXXI Дня беларускага пісьменства прайшло на галоўнай пляцоўцы Івацэвічаў. Малаўнічая цырымонія сабрала тысячы гледачоў. Удзельнікаў і гасцей прыятыт намеснік Прэм'ер-міністра Ігар Петрышэнка. Ён зачытаў віншаванне ад Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашкіна, у якім, у прыватнасці, сказана: "Гэтае свята нагадвае нам аб важнасці захавання і развіцця праз кнігу нацыянальнай культуры і спрыяюць росквіту краіны. Літаратура і матчына мова былі і застаюцца палмуркам у выхаванні высокіх маральных якасцей, фарміраванні грамадзянскасці. Упэўнены, што беларусы заўжды з павагай будучы адносіцца да нашага гістарычнага здобывку, берачы невычэрпныя культурныя скарбы продкаў".

Беларусь — краіна, у якой заўсёды шанавалі майстроў слова. Восі і гэтым разам у святкаванні паўдзельнічала больш за 150 пісьменнікаў і паэтаў з розных куткоў краіны. Падчас цырымоніі ўшанавалі пераможцаў Нацыянальнай літаратурнай прэміі. Міністр інфармацыі Беларусі Марат Маркаў і старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі Аляксандр Карлюкевіч уручылі ўзнагароды лаўрэатам Нацыянальнай літаратурнай прэміі. "Беларусі заўсёды былі патрэбны людзі, якія умеюць гаварыць сумленна, прыгожа і разумна словы. Словы, якія будуць заставацца ў гісторыі нашагаўды", — падкрэсліў Марат Маркаў.

НАСТУПНАЯ СТАЛІЦА СВЯТА — ЛІДА

Падчас урачыстай цырымоніі зачытання XXXI Дня беларускага пісьменства старшыня Івацэвіцкага райвыканкама Уладзімір Белой адзначыў: "Гэтае свята аб'яўляла нас павагай да такіх простых адвечных сімвалаў духоўнасці, як кніга і слова. І гэтую павагу мы павінны перадаць нашчадкаў". Вымпел і пераходны прыз Дня беларускага пісьменства ён уручыў свайму калегу, старшыню Лідскага райвыканкама Сяргею Ложчаніку.

Насячаную культурную праграму свята завяршыў сольным канцэртам Заслужаны калектыв Рэспублікі Беларусь дзяржаўны ансамбль "Песняры" якраз у дзень свята 55-годдзя.

Святлана ЧЭКАЛАВА
Фота аўтара і Уладзіміра ШЛАПАЦКА

Калі сумленна працаваць...

Падтрымка таленавітай моладзі

Наша гераіня з дзяцінства захаплялася лепкай з гліны, танцамі, спевамі. Але любоў да алоўка і фарбаў засланіла ўсё. Летась 19-гадовая Вераніка Закрэўская пакрыла журы XVII Маладзёжных Дэльфійскіх гульніў традыцыйнай беларускай выцінанкай і стала бронзавым прызёрам у намінацыі "Мастацкія рамэствы". Дзякуючы працавітасці дзяўчына адзначана прэміяй спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі.

— Вераніка, з чаго вы пачалі шлях у прафесію?
— З гуртка па маляванні. Я была зусім маленькай, калі стала яго наведваць. Больш сур'ёзныя акадэмічныя веды прыйшлі нашам пазней, у восьмым класе, дзякуючы настаўнікам дзіцячай школы мастацтваў у Жлобіне. Менавіта там я ўсвядоміла, што хачу звязаць лёс з жывапісам.

— Вы — студэнтка Гомельскага дзяржаўнага мастацкага каледжа. Як абіралі месца навучання?
— Тады мне было ўсяго 16 гадоў і я не адважалася паехаць жыць занатда далёка ад дому. Многія выпускнікі нашай мастацкай школы вучыліся ў Гомелі і расказвалі багата прывабнага пра каледж. Вось і вырашыла падаваць дакументы туды. Але вельмі сумнявалася ў сваіх сілах. Трэба было канкураваць з людзьмі, якія прафесійна займаліся жывапісам нашам даўжэй за два гады. Чакаць вынікі спытаў аказалася нялёгкім выпрабаваннем. Аднак першыя адзнакі паказалі, што ў мяне ўжо сфарміравалася добрая акадэмічная база і можна справіцца, калі працягнуць сумленна працаваць. А яшчэ вельмі дапамагала паверыць у сябе падтрымка блізкіх. У рэшце рэшт мае бабы сталі самымі высокімі сярод абітурыентаў. Я з лёгкасцю прайшла на бюджэтнае аддзяленне жаданай спецыяльнасці.

— Новае жыццёвы этап — новыя магчымасці?
— У каледжы апырлася мнства шляхоў — раней пра іх і не падумавала. Дзякуючы творчому асяроддзю, у якім апынулася, увучыла мастацтва па-новаму і асмелілася на ўзлель у вялікай конкурсіі конкурсаў і іншых мерапрыемстваў.

— Хто дапамог раскрыць ваш талент?
— Гэта вялікае шчасце, калі ёсць каму заўважыць задаткі дзіцяці і развіваць іх на працягу жыцця. У маім творчым стаўленні, бясспрэчна, заслуга і бацькоў, якія ніколі не абмяжоўвалі ў інтарэсах і хобі, і настаўнікаў, крытычны погляд якіх матываваў самаўдасканальвацца і дасягаць новых вышынь. Але без уласных намаганняў вонкавыя імпульсы не здольныя прымусіць чалавека рухацца наперад. І галоўная сіла заўсёды сканцэнтравана ўнутры нас саміх.

— Наколькі складана суміячаць вучобу і конкурсы?
— Мне б вельмі хацелася дасягнуць таго чароўнага стану, калі атрымліваецца ўсё і адразу, але пакуль — цяжка. Шмат часу забірае праца над месемстварымі праектамі, таму рэдка выходзіць знайсці вольную хвілінку. Але памкненне заўважыць аб сваім творчым поспеху за сценамі каледжа многае перамагае.

— Вы — прызёр XVII Маладзёжных Дэльфійскіх гульніў. Як трапілі туды?
— Яшчэ ў пачатку семестра я вырашыла ўдзельнічаць у любых актыўнасцях, каб не прапусціць каштоўны досвед. Таму, калі выкладчыкі расказалі нам пра Дэльфійскія гульні, без сумневаў падала заяўку і пачала рыхтаваць выставачныя работы. Я нават не чаювала тады, што такім чынам упершыню апынуся за мяжой. Выступаць вырашыла ў напрамку "Мастацкія рамэствы". Аддзяленне декаратыўна-прыкладнага мастацтва мяне заўсёды прыцягвала, таму што ствараць нешта рукамі вельмі цікава, нягледзячы на карпатлівасць працэсу. Да таго ж займацца выцінанкай я ўжо спрабавала раней, і гэта была выдатная магчымасць асвоіць новыя тэхнікі працы з паперай.

— А чым запомнілася спаборніцтва?
— Спачатку вельмі хваліласяся, бо патрапіла ў поўнае канкурэнтнае асяроддзе, дзе на мяне, як і на ўсіх канкурсантаў, ускладалася вялікая надзея і місія праслаўлення мастацкіх дасягненняў краіны. У Бішкек я мусіла прадставіць пяць работ, якія стварыла за дастаткова кароткі тэрмін (менш чым два месяцы). Ацаніць мае шансы на перамогу было цяжка яшчэ і таму, што кірунак уключаў максімальна разнастайныя рамэствы: шпіццё, валенне з паперы, працу з цяноўкай, са скурай. А я прыехала з паперай... Мне здавалася, што работы іншых удзельнікаў па складанасці значна перасягаюць мае. Але сумненне аказалася марным! Мой праект зацікавіў не толькі журы, але і іншых канкурсантаў: пасля прэзентацыі яны падыходзілі і хвалілі выцінанку за прыгожую ўзорнасць. Уражання, эмоцыі, атрыманы досвед цалкам апраўдалі ўсе намагання!

— Сёлета вы сталі ступендыятам спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі. Першае, што адчулі, — гэта...
— Я вельмі здзіўлялася! Аказалася ў ліку ступендыятаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта — ганарова! Такая падтрымка на дзяржаўным узроўні матывуе працаваць на новыя дасягненні і перамогі.

— Калі завірнуць у будучыню, то вы...
— Мне падабаецца працэс навучання і самаўдасканальвання. Таму пасля заканчэння каледжа хацела б паступіць ва ўніверсітэт і працягнуць прафесійнае стаўленне там. Зараз перада мной адчынена шмат дзвярэй, галоўнае — працаваць і ствараць на карысць Радзімы.

— Як вы адчулі перамогу?
— Мое перамаганне — гэта не толькі журы, але і іншыя канкурсантаў: пасля прэзентацыі яны падыходзілі і хвалілі выцінанку за прыгожую ўзорнасць. Уражання, эмоцыі, атрыманы досвед цалкам апраўдалі ўсе намагання!

— Як вы адчулі перамогу?
— Мое перамаганне — гэта не толькі журы, але і іншыя канкурсантаў: пасля прэзентацыі яны падыходзілі і хвалілі выцінанку за прыгожую ўзорнасць. Уражання, эмоцыі, атрыманы досвед цалкам апраўдалі ўсе намагання!

— Як вы адчулі перамогу?
— Мое перамаганне — гэта не толькі журы, але і іншыя канкурсантаў: пасля прэзентацыі яны падыходзілі і хвалілі выцінанку за прыгожую ўзорнасць. Уражання, эмоцыі, атрыманы досвед цалкам апраўдалі ўсе намагання!

Віялета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з архіва гераіні

Ужо даўно па краіне раз'язджаюць аўтаклубы ды бібліятэкі на колах: стацыянарныя ў маленькіх селішчах забяспечваюць заатратна. Але ёсць выключэнне. На тры дзсяткі жыхароў свая ўстанова культуры. Ды якая! Сапраўдная турыстычная перліна. Стара-Васілішчэўскі клуб-музей на Шчучыншчыне штогод прымае тысячы гасцей.

Арт-аб'ект у гонар музыкі
На двары клуба-музея ўтульна і прыгожа

Цяперашняя кніга волгукцаў ва ўстанове шостага. Калі пагарташ тамы, можна ўбачыць запісы ад турыстаў з усяго свету. Бывалі вандрўнікі нават з Камеруна і Шры-Ланкі. Што ўжо тут казаць пра суседнія краіны. Школьнікі і студэнты, прафесары і рабочыя, паслы і міністры — гасцей рознага рангу бачылі гэтыя сцены. Чым жа так вабіць беларусаў ды замежнікаў сціпла хатка ў маленькай вёсцы? Адказ — я ўвахода. Мемарыяльныя шыльды сведчылі, у гэтым доме ў 1939—1958 гадах жыў музыкант, спявак, кампазітар Чэслаў Немэн.

ЛЁС РАДАВОГА ГНЯЗДА

Пабудавалі хату ў пачатку мінулага стагоддзя дзед Чэслава Выдзьжыцкага (сапраўднае прозвішча музыкі) для сваіх двух сыноў. Антоўні, банька будучай рок-зоркі, быў майстрам на ўсе рукі: рабіў рымарам, рамантаваў гадзіннікі ды швейныя машыны, шуў абутак, настрайваў музычныя інструменты. Жаночыя буркі ды мужчынскія боты-штэблякі яго работы ёсць у экспазіцыі: дагэтуль яны ў выдатным стане. Акрамя таго, час ад часу Антоўні падмяняў касцельнага арганіста і граў у мясцовым духавым аркестры на аалье.

Напэўна, у спалчынны ад яго творчыя здольнасці і атрымаў Чэслаў. Ужо ў чацвёртым класе хлопца выдатна валоўаў фартэпіяна ды

Інтэр'ер бацькоўскай хаты Чэслава Немана

лепей за ўсіх у школе малаваў. Без яго не абыходзілася ніводная гулянка вясковай моладзі.

Напрыканцы 1950-х сям'я пакінула родныя мясціны. Хата Выдзьжыцкіх займела новых гаспадароў, а потым доўгі час будынак займала крама. Калі ж яна зачынілася, то дом прастаяў пустым дзевяць гадоў, прыйшоўшы

Мемарыяльная шыльда на роднай хаце музыкі

Адсюль пайшоў славянскі рок

Багату ю калекцыю ўдалося сабраць дзякуючы рупнасці заагачыка ўстановы Уладзіміра Снітоў. Ён некалькі дзесяцігоддзў прывацяў сельскай гаспадары, кіраваў сельсаветам, і толькі на заслужаным апачынку стаў культурботнікам. Па крупнін-ка збору музейны фонд, вывучаў біяграфію славутага творцы. Такіх апантаных экскурсаводоў, як Уладзімір Уладзіміравіч, яшчэ трэба пашукваць. Гаспадар слязіць шчырае сумленна і самаададна. Клубны падворак патанае ў кветках. Ва ўтульнай альянцы з відан на сад, што пасадзіў яшчэ дзед Чэслава, можна апачыць з дарогі. Побач узвышаюцца арт-аб'екты ў гонар выбітнага земляка. А чаго варта памяцтункі ад заагачыка ўстаноў! Сакавітыя яблыкі ды агурок з мёдам — улюбёныя летнія ласункі сям'і Выдзьжыцкіх.

З ЛЮБОЎЮ ДА РАДЗІМЫ

Заснаванне клуба-музея было крокам лагчым. Ужо пасля адыхоў Чэслава Немана ў яго бацькоўскіх кут няродка наведваліся турысты. Да таго ж землякі памяталі, з якой любоўю да іх, да старонкі маленства ставіўся музыкант. Ён не раз запрашаў аднавяскоўцаў на канцэрты, садзіў іх на першых шэрагах. Калі зайджаў у Стара-Васілішкі, то даваў невялічкі

Данііл ШЫЙКА
Фота аўтара

канцэрт на школьнай сцэне. А ў 1979 годзе, калі здарыўся перапынак падчас гастроляў у Маскве, на таскоўшы прыхаў за тысячы кіламетраў да бацькоўскай хаты, да сваякоў. Любюі спусціць на самоце ды падумаць. Адночы нават выкапаў на ўзбярэжжы маладую чаромку і пазней пасадзіў ля свайго дома ў Варшаве.

САБРАНА ПА КРУПІНКАХ

Асноўную частку музейнай экспазіцыі складоўца фотаздымкі і прадметы побыту мінулага стагоддзя. Нешта адшукалі на гарышчы хаты, нешта перадалі ў дар жыхароў Васілішак. На невялічкіх куханьбы, прыкладам, захаваўся стары будфет, што належаў Выдзьжыцкім. Тут жа юнацыя малюнк Чэся. На адным з аркушаў — партрэт яго першага кахання Марысы. Фонды папаўняюцца і дзкуючы фанатам спевака. Яны прывозіць пласцінкі і дыскі, плакаты, уласныя малюнк. Нехта больш за сорак гадоў зберагаў артыкулы пра Немэна ў "Чырвонай змене" — і падарыў музею.

Багату ю калекцыю ўдалося сабраць дзякуючы рупнасці заагачыка ўстановы Уладзіміра Снітоў. Ён некалькі дзесяцігоддзў прывацяў сельскай гаспадары, кіраваў сельсаветам, і толькі на заслужаным апачынку стаў культурботнікам. Па крупнін-ка збору музейны фонд, вывучаў біяграфію славутага творцы. Такіх апантаных экскурсаводоў, як Уладзімір Уладзіміравіч, яшчэ трэба пашукваць. Гаспадар слязіць шчырае сумленна і самаададна. Клубны падворак патанае ў кветках. Ва ўтульнай альянцы з відан на сад, што пасадзіў яшчэ дзед Чэслава, можна апачыць з дарогі. Побач узвышаюцца арт-аб'екты ў гонар выбітнага земляка. А чаго варта памяцтункі ад заагачыка ўстаноў! Сакавітыя яблыкі ды агурок з мёдам — улюбёныя летнія ласункі сям'і Выдзьжыцкіх.

Данііл ШЫЙКА

Фота аўтара

Палеская ў чаканні готыка росквіту

Яшчэ колькі гадоў таму лёс капліцы-пахавальні Ажэшкаў у вёсцы Закозель выклікаў не абы-якую трывогу. Камерны шэдзур неаготыкі рэставаў літаральна на вачах. Сёння турбавацца пра "палескі Нотр-Дам" ужо не выпадае, бо ён у надзейных руках рэстаўратараў. Можна, нейкі скептык з'едліва скажа: "Акурат гэта і непакоіць". Ды, пабываўшы на аб'екце, наўрад ці знойдзе нагоды для крытыкі.

станова аспект: і сам вобраз помні-ка, і шмат якія аўтэнтычныя дэталі захаваліся некрунутымі да нашага часу. На жаль, не ўсе. Святое месца не раз прыягвала "раскідальніку грабніц". Яшчэ ў Першую сусветную немцы здерлі медзяны дах, вывезлі чыгунныя хоры ды многае іншае. Пасля апошняй вайны зніклі саркафагі, у тым ліку і Нікадзіма Ажэшкі. А вось усталяваным на фасадах статуям апосталаў, кажуць, прырабілі ногі ўжо ў 1970-я.

Рэстаўрацыя капліцы няўхільна бліжэй да фіналу. Як паведаміла начальнік аддзела культуры Драгічынскага раёнвыканкама Іна Праневіч (а згаданы аддзел — паўнапраўны гаспадар "Палескага Нотр-Дама"), згодна з Дзяржаўнай праграмай "Культура Беларусаў", працы павінны завяршыцца да канца 2025 года. І сёння няма падстаў сумнявацца, што гэтыя тэрміны давядзецца адсоўваць.

На шчасце, чыгунныя гербы Ажэшкаў і Хржановіцкіх — з другога роду паходзіла жонка Нікадзіма — здерлі з фасада зладзеям не ўдалося. Можна, з той прычыны, што кожны такі каваня медальён важаць больш за тэнтлер. Восі і рэстаўратары (ужо ў наш час не сталі іх злічваць, а проста пачысцілі адмысловымі саставамі. Цяпер гербы і сапраўды як новыя, хача імі 175 гадоў).

У Закозель праце ідзе неспешна, без мітусні, удумліва, крок за крокам — але нагнэна і, гадоўнае, несумнянна. Вынікі ўжо навідавоку, і яны проста не могуць не радаваць.

Адсутныя элементы спецыялісты вырабілі аднавіць — уключаючы тыя, што былі страчаны вельмі даўно. Інжынер Сяргей Крук, які апынуўся адна з рэстаўрацый капліцы, з упэўненасцю сцвярджае: зусім хутка мы ўбачым пахаваальню ў выглядзе, максімальна набліжаным да задумы архітэктара. Гэта ў нашых варунак не такія ўжо частая магчымасць.

БЕЗ ГАСПАДАРА

Заклаўшы ў 1839 годзе капліцу, немалыя ўжо шляхціцы Нікадзім Ажэшка разлічвалі, што праз якія яна будзе данінай памяці продкам і сведчаннем велічы роду. На пачатку ўсё ішло паводле плана. Сын Каліст храм дабудоваў і перапахаваў там бацьку.

ШЛЯХЕТНАСЦЬ МЕДЗІ

Адноўлена ўжо вельмі шмат. Скажам, дах. Ён зроблены з таго матэрыялу, што і першапачаткова, — з медзі. Гэта копія, вывераная паводле іконаграфічных крыніц XIX стагоддзя. Арыгінал быў страчаны больш за век таму.

Аднак далей лёс зрабіў круты п'эруэт. Неўзабаве Ажэшкі пакінулі гэтыя мясціны — хто вымушана, а хто па сваёй волі. Царскія ўлады закрылі капліцу.

Історыя яе драматычная і досыць нестыпова. Амаль усе 175 гадоў будынак прастаў пад замком, без гаспадара. З аднаго боку, пачэснае прызначэнне для пахавальні ўсё нік не знаходзілася (пазней імшу там то забаранілі, то... проста вернікі каталіцкіх не было). З другога — знесці, перабудаваць аб'ект перавярнуць у склад угнаенняў такі прыгажэжны гатычны храм ні ў кога не падмаваў рука.

Натуральна, доўгі прастой ды адсутнасць гаспадара далі клопаты цяперашнім рэстаўратарам: калі будынак не выкарыстоўваецца, ён "псуецца" значна хутчэй. Хаця ёсць і

пэўныя надзеі, што будынак будзе аднавіць сваё першапачатковае прызначэнне. На жаль, не ўсе. Святое месца не раз прыягвала "раскідальніку грабніц". Яшчэ ў Першую сусветную немцы здерлі медзяны дах, вывезлі чыгунныя хоры ды многае іншае. Пасля апошняй вайны зніклі саркафагі, у тым ліку і Нікадзіма Ажэшкі. А вось усталяваным на фасадах статуям апосталаў, кажуць, прырабілі ногі ўжо ў 1970-я.

лу — такі матэрыял яшчэ і выглядае шляхетна. А паціна, якая з'явілася з цягам часу, будзе толькі ствараць філёр даўніны.

УВАГА ДА ДЭТАЛЕЙ

На сёння "хірургічныя" працы ўжо скончаны — скляпенням і будынку ў цэлым нічога не пагражае. Да таго ж спецыялісты "Брэстрэстаўрацыі" зрабілі гідраізаляцыю крытыя — што вельмі істотна, бо валы навокал шмат. Шпалер застаўся толькі "макляж". Капліца меля шыкоўны дэкор як зноўку, так і ўнутры. Сё-то-то захавалася і да нашага часу — напрыклад, звыклія для выхатанцой готыкі нерворныя "прожыткі" на скляпенні. Як тлумачыць Сяргей Крук, канструктыўнай функцыі яны не маюць — гэта ж не сярэднявечны храм. Але належаць антуражу таі "павуцінны" стварае на ўсё сто.

Па словах сурмазоўшч, працуючы з ліпнянай, рэстаўратары ставілі за мэ-

Паралельна з ліпнянай аднаўлялі вітражы. Яны — своеасаблівая рызыка ад архітэктара Францішка Яшчалда. Справа ў тым, што колеравая гама ў кожным акне была ўнікальная. Як мяркую Сяргей Крук, дойлід "ішоў услед за сонцам", імкнуўся максімальна выкарыстаць гульні святла ў залежнасці ад часу дня.

Аднак чалавек, які мог бачыць тыя вітражы, сёння дакладна ўжо не жыве. Яшчэ ў Першую сусветную немцы дзеля забавы стралялі па іх. Потым і мясцовыя вандалы далучыліся. Як жа тады аднавіць аўтэнтычнасць?

У цяперашняй рэстаўрацыі Сяргей Антонавіч уздзіліць не на валандзёрскіх пачатках — у вольні, ад працоўных аб'яваў час. У тым, што і халапа, сумняваюцца не выпадае: пасада навідавоку інжынера мемарыяльнага комплексу "Брэсцкая крэпасць-герой" прадугледжвае шмат клопатаў і адказнасці. Але

ты зберагчы ўсё, што магчыма. Хаця фрагменты сыпаліся ад першага ж доўгаку. Іх даводзілася замяняць на копіі. А дэталі, страчаныя даўно, аднаўляліся брэсцкімі скульптарамі і керамістамі паводле прынцыпу аналогіі.

На фасадах уся ліпняна ўжо замацавана. Давялося пазіраць, як малары старанымі рухамі маленькіх пензляў дафарбавалі яе ў неж-на-белы колер. А вось у інтэр'ерах праце яшчэ ідзе поўным ходам. Алгітыя ў майстэрні пасябныя дэталі адна за адной устаўляваюцца на сцены — і ў выніку складаюцца ў цэласныя ды гарманічныя ўзоры.

час ды імперат усе адно ня-зменна знаходзіцца. — Ну як яе можна не любіць! — прамаўляе Сяргей Крук, пазіраючы на гатычную капліцу з замілаваннем, быццам на ўласнае дзіця.

"ВІШАНЬКА" ДЛЯ РАЁНА

У гісторыі гэтай рэстаўрацыі ёсць і яшчэ адзін немагавжны нюанс. Рухавіком усіх змен сталі менавіта мясцовыя ўлады — Драгічынскі раёнвыканкам.

СВАІМІ СІЛАМІ

Паралельна з ліпнянай аднаўлялі вітражы. Яны — своеасаблівая рызыка ад архітэктара Францішка Яшчалда. Справа ў тым, што колеравая гама ў кожным акне была ўнікальная. Як мяркую Сяргей Крук, дойлід "ішоў услед за сонцам", імкнуўся максімальна выкарыстаць гульні святла ў залежнасці ад часу дня.

Калі заходзіць гутарка пра знайдзеныя помнікі спадчыны, прадстаўнікі раённых адміністрацый часам разволяць рукамі: маўліў, што мы можам зрабіць без дапамогі звонку? А вось на Драгічыншчыне — гэта далёка не самыя вялікі і зможны край — не набаялася ды "ўступілі ў бой" сваімі сіламі.

Сяргей Крук такую палітыку радзінных улад разуме. Пагатоў ён і сам з Драгічына. Капліцу ўпершыню ўбачыў не так і даўно — гадоў шэсць таму. Ды адразу, што называецца, прыкіпеў. Стаў па драбніцах шукаць пра яе інфармацыю — у кнігах, архівах, сярэд мясцовых... І зараз адмысловец можа гадзінамі захапляцца распавядаць пра Ажэшкаў (ён ведае імяны ўжо больш як сотні прадстаўнікоў роду, звязаных з Палессесм!), пра архітэктараў Яшчалдаў, якія былі піннерамі неаготыкі на беларускіх землях, пра расійскую арыстакратку Бобрынскую, што яшчэ ў 1900 годзе запаліла ў Закозель электрычную лампачку...

Рэстаўрацыю капліцы пачалі менавіта за сродкі мясцовага бюджэту. Сумы не касмічныя: гадавыя траншы вымяраюцца сотнямі тысяч рублёў. Але пры ўдумлівым асваенні гэтага хапае, каб працы ішлі неспешна і планамерна.

Зразумела, добрая ініцыятыва раённых улад была заўважана на высокім узроўні. Грошы пачалі паступаць і з фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва.

Капліца ў Закозель даўно мела статус аднаго з сімвалаў Драгічыншчыны — разам са знакамітым бездзежскім фаршумком. А пасля рэстаўрацыі пахавальня стане візітоўкай краю, тым эфектным вобра-зам, які выклікае трывалыя асацыяцыі і з раёнам, і з людзьмі, што ў ім жывуць.

Зразумела, на такую "вішаньку" не шкада патраціць грошы ды вы-сілкі.

Што ж будзе ў капліцы пасля таго, як працы скончацца? Самы лагічны адказ тут не пасуе. Зноў стаць пахавальняй будынку, пэўна, не на-каванана, ды і католікаў у ваколіцах амаль няма.

Як распавяда Іна Праневіч, у гістарычным будынку размесціцца невялікі музей, дзе турыст зможа дазнацца гісторыю архітэктурнага помніка, роду Ажэшкаў і, вядома,

Закозеля, а таксама ацаніць шыкоўныя інтэр'еры. Дарэчы, некаторыя цікавыя артэфакты — як, напрыклад, фрагменты слудкага пояса — выяўлены тут жа, пры раскопках у крыпце.

Аднак экспазіцыя будзе халоднай, што абмяжоўвае час яе кам-фортнага наведвання. Ды праблема вытлумачальная: падвесіі да гатычнага помніка ацяпленне, не парушыўшы аўтэнтыку, тэхнічна вельмі складана.

Зразумела, аддзел культуры ўжо прадумвае разнастайныя імпрэзы — як унутры, так і на панадворку. І сапраўды, такой самавітай пляцоўцы іншыя могуць толькі па-зайздросціць. Культурныя падзеі і шпелі больш-менш рэгулярна там адбываюцца — яшчэ да завяршэння рэстаўрацыі. Аб'явазковы пункт праграмы — захапляльны экскурсіі Сяргея Крука.

Як я пераканаўся, турысты едуць да капліцы нават сёння, калі яна схавана пад рыштваннем. Што ж здарыцца, калі будынак паўстане ва ўсёй красе? Гэта прадказваць няцяжка — на прыкладзе іншых ад-рэстаўраваных помнікаў спадчыны. У Закозель пацягнуцца падарожнікі — аматары характа і новых уражанняў. Людзі будуць рабіць незлічоныя сэлфі і, вядома, вясельныя фотасесіі.

Адраэгулюць і тураператары: у іх з'явіцца дадатковы стымул ствараць палескія маршруты, не забываючыся на фарштукі і мотальскія прысямкі. Выкішталіона готыка — кантрансы дадатка да каларыту на-роднай культуры.

А раёнае кіраўніцтва, без сум-неву, будзе ваць да капліцы ўсіх пачэсных гасцей (патрэбна ж культурная праграма). Ды з гонарам распавядаць: гэта мы, драгічынцы, аднавілі...

Ілья СВІРЫН

1. Вітражы дазваляць лясны "заіграць" усмі колерамі.
2. 3. Адноўленае прыгажосць гатычнага даху.
4. Герб на фасадзе — аўтэнтычны.
5. Капліца пакуль у рыштваннях.
6. Элементы дэжору чакаюць усталявання на сцены.

(Праця. Пачатак у "К" № 32—33, 2024)

Клод Ларэн Віленскіх ваколіц

Працягваем раскрываць таямніцы жыццялісця Вінцента Дмахоўскага — пачынальніка беларускага гістарычнага пейзажа. Гэтым разам гаворка пойдзе пра перыяд, дзякуючы якому мастака прызвалі «Клодам Ларэнам віленскіх ваколіц».

▲ «На радзіме. Нагародавчы». Вінцэнт Дмахоўскі, 1843

У КОЛІШНЮЮ СТАЛЦЮ

Напрыканцы 1837 года наш герой з жонкай, дзецьмі і 14 рублямі срэбрам у кішэні пакідае бацькоўскія Нагародавічы, што на Дзятлаўшчыне, і перабіраецца ў колішнюю сталіцу Вялікага Княства Літоўскага. Мэта — стаць прафесійным мастаком. Для амбітнага і таленавітага маладога творцы гэта было вяртанне ў Віленю, бо там прайшлі студэнцкія гады, заставаліся старыя сябры. Жыццё біла ключом, хоць універсітэт даўно закрылі.

▲ Эдвард Ромер. Фота, 1850

Як пісаў сябра мастака Уладзіслава Сыракомля, паштурнуўшы Дмахоўскага да такога ўчынку вера, «што літвіны, якія гэтак жа, як і ён сам, любіць мастацтва, не ладуць сярод сябе, у сваёй сталіцы, згінучы айчынным таленту». Працяг паасты Сыракомлі быў, аднак, не такі аптымістычны: «Але шмат, ой шмат сілпыя вачы з Віліі да Балтыкі, перш чым Літва падзе разумець такога кітталу свае грамадскія абавязкі. Не раз горка прыходзілася Дмахоўскаму пашкадаваць аб той веры. Цудоўная ягонная пейзажы знаходзілі шмат аматараў, але мала пакупнікоў».

Каб зарабіць на хлеб, аўтар маляваў партрэты, рэстаўраваў старыя карціны. Але ўсё гэта прыносіла такі сілпы прыбытак, што толькі пацудоўнай свайей місіі ў мастацтве даю Дмахоўскаму моц выстаць на тым «шыпастым» шляху.

ТВОРЧАЕ АСРОДДЗЕ

Што ўяўляў з сябе горад на сімі пагорках, які называлі сталіцу ВКЛ нашы продкі, парэануючычы яе з Рымам? Вось што пісала ў працы «Таміж Пейябруграм, Варшаві і Вільній» пра віленскія культуры ландшафт расейскі мастацтвазнавец Інса Свірыда (1939—

▼ «Руіны замка ў Медніка». Вінцэнт Дмахоўскі, 1853

▲ Ян Рустэма. Аўтапартрэт, пач. XIX ст.

2019): «У апошнія гады XVIII стагоддзя мастакі, вымушаныя пакідаць Варшаву ў выніку падзелу і ліквідацыі каралеўскага двара, спрыялі развіццю Віліні як мастацкага цэнтра. Цяпер жа, хоць універсітэт быў закрыты... ён працягваў адывяршаць у культурным жыцці сваю зборальную ролю».

Свірыда піша, што ў 1830—1863 гадах у Віліні на 50—60 тысяч жыхароў было каля тысячы чалавек, якіх менавіта аднесілі да прафесійнай інтэлігенцыі. З іх прыкладна сотня і з’явілася найбольш творча актывнай. Заўважнае месца займалі жывапісцы.

Талка біліся на паперы, ды заблыліся на картэры. Аўтары, атрымаўшы адукацыю на ўніверсітэце, які абдузіў іх прафесійныя амбіцыі, жылі і працавалі ў горадзе, дзе не існавала ні музеяў, ні галерэй, ні выстаў. «На ўстан мастакоў самы жаласны... Ныма ўзораў, кніг, няма магчымасці вучыцца. З-за самаадлучыня няма правільнага рысунка, валодання каларытам, перш за ўсё стылю. Не было нават фарбаў — Русецкі замаўляў іх у Пейябругу, Дмахоўскі за мяжой», — сьвярджаў знакаміты пісьменнік Юзаф Крашэўскі. У 1841-м ужо і сам Дмахоўскі канстатаваў, што «стан жывапісу ў Віліні вельмі скрушны».

Прычыну Вінцэнт бачыў у тым, што яго калегі пастаянна круціцца ў коле сваіх раз і назавуць прынятых установак, працуючы, як кажуць, згодна з аплатай і пішуць усё горш. У 1842-м ананімны аўтар артыкула ў «Штогтыднёвіку пейябругскім» змог назваць кі-ба некалькі мастакоў з Віліні: Вінцэнта Смакоўскага (той, праўда, да 1858-га жыў у Варшаве), Вінцэнта Дмахоўскага, Канута Русецкага і пару іншых. Смакоўскі, у сваю чаргу, быў выключэннем і канстатаваў, што «толькі боскі прамысел дапамагав малой жмені навукоўцаў і мастакоў, умоваючыч іх нечуваную вытрымку ў абранай прафесіі».

Каб займатца творчасцю, а часам і проста мець кавалек хлеба, большасць майстроў тэндэля мусіла брацца за любую працу. Дмахоўскі скардзіўся ў лістах сябру Эдварду Ромеру: «Самыя агідныя для мяне, што часта я прыняў рабіць тое, што не толькі не развівае майго таленту, але і насамроч забівае такі каштоўны час. Аднак спадзяюся, што з цягам часу вырашу з гэтай сапраўднай бяды мастакоў».

Як жа творцы здабывалі грошы? Партрэты былі, бадай, гадоўнай крынічай даходу віленскіх жывапісцаў.

Праўда, многае залежала ад шчодрасці замоўцы. Шанцавала таму, хто меў мецэната. Але большасць, вымушаная «малваць пясчаткі фізіяномі судзіць і маршалаў, іх жонкаў і дачок», атрымлівала нямат. Часам здараліся і прыкрыя эпізоды.

Адночыя нейкі «пан О. А.» папрасіў Дмахоўскага намалываць дачку, якая міралі ад невывечнай хваробы. Мастак правёў за працягу тыдзень і завяршыў партрэт за некалькі галін да смерці дзяўчынкі. Дамаўляючыся пра аплату, Дмахоўскі не змог вытрымаць дробязната гандлю за кожны грош, які ўстроіў «О. А.» сшыў.

Ліччэ адным варыянтам пошуку хлеба надзёгна было настаяніцтва. Але такі занятка не для кожнага. Канут Русецкі сваю педагогічную працу ахарактарызаваў так: «Я заняты ўрокамі, і ў мяне мала часу для жывапісу. Кожны магчымасці вучыцца. З-за самаадлучыня няма правільнага рысунка, валодання каларытам, перш за ўсё стылю. Не было нават фарбаў — Русецкі замаўляў іх у Пейябругу, Дмахоўскі за мяжой», — сьвярджаў знакаміты пісьменнік Юзаф Крашэўскі. У 1841-м ужо і сам Дмахоўскі канстатаваў, што «стан жывапісу ў Віліні вельмі скрушны».

ШКОЛА ДМАХОЎСКАГА

У адрозненне ад калег, якія ўспрыма-лі педагогічную працу як цяжкі крыж, Дмахоўскі меў да яе супрыяцельска адносіны. Вучняў майстар любіў і шчыра дабаў пра іх асвету. Ці не першай выхад-кай Вінцэнта, які толькі-толькі ата-гарыўся ў Віліні, стала Алена Скірмунт, уральчанка Піншчыны, пазней — зна-каміты скульптар і жывапісец.

Дзкуючы кнізе Браніслава Залеска-га «З жыцця літвіні» (1876), створанай на аснове ўстаўнаў мастацкі, мы ма-ем такую характарыстыку Дмахоўскага: «... Тады ж з’явіліся да пейзажыста Вінцэнта Дмахоўскага, які жыў у Ві-льні. Ён быў вельмі высакоронны чалавек і стаў першым настаянікам дзяўчын-каў і запалам аддаўся ўлюбёнай пра-цы. Вынік быў неверагодны. Дмахоў-скі падыходзіў да лекцыяў як да забавы, які быў уражаны незвычайным сама-родным талентам і ставіўся да яго вель-мі паважна. З цягам часу ён прывязу-аўся

▲ «Капліца. Туганавічы Верашчака». Вінцэнт Дмахоўскі, 1856

да вучанцы. Яе мастацкія спры-ці з любоўю і гонарам абносіў па ўсім горадзе і хваліўся перад знаёмымі»; «Дмахоўскі імкнуўся кампенсавать урокі, не раз халзіў з вучанцаў да касцёла, каб па-тлумачыць прыгажосць абразоў, паказваў каштоўныя рэчы, сабра-ныя ў калекцыях Валовічаў і Ка-сакоўскіх... Усяго толькі 13 лек-цыяў узяла Алена, але на некалькі наступных гадоў яны з’явіліся яе мастацкім запісам, які на па-ставе ўнутранай працы і ўласнага пачуцця дазваў яе таленту раз-вівацца лаяей». Дарэчы, праз шмат гадоў Скірмунт зробіў для алоу-кавія партрэты настаяніка.

Сыракомля дадае да харак-тарыстыкі сябра: «Маючы лагодны характар і дзіўную знасць выкла-дання рысунка, Дмахоўскі пры-цягнуў да сябе амаль вучню, якім аб’явіўся, або ў іх дамах выкла-даў перспектыву і святлянось. Ся-род колішніх вучню некаторыя... сталі вяломы. Здаваўся Та-дэвуш Гарэцкі, Смуглевіч (малод-шы), Пяткевіч, Ігнат Карчэўскі, Райнхард, Алена Скірмунт, Пяні Рон (магчыма, Марыя фон Рон, жонка Тадэвуша Агінскага. — Заўе, аўт.), Альжбета Манюшка (дачка Станіслава, сляпная мас-тачка, педагог і змагарка за эман-сіпачыню жанчын. — Заўе, аўт.), таленавітая Марыя Ромер (стры-чанка сястры Эдварда)».

КРЫТЫКА І БАРАЦЬБА

Уроўнеў майстэрства Дмахоў-скага, значна вышэйшы за Уро-внеў Яна Рустэма, прымусіў пер-шага выступіць з канструктыўнай крытыкай другога. У лістах да Ромера Вінцэнт пісаў: «Мне не-прыемна паўставаць супраць прычынаў майго настаяніка, але што рабіць, калі не ўсе яны былі добрымі. Я, колькі маю, разва-жаю аб лінейнай перспектыве, да майго часу амаль невядомай (у Ві-льні), але гэта я (раблю) не сярод старых мастакоў, якія не вераць, што можна ўмець больш, чым яны ўмеюць, а сярод тых, хто пачынае вучыцца».

У выкладанні творца адмові-ся ад прынятых у рустэмаўскай школе нехайных, на яго думку, адносінаў да фону карціны. Той дум-чыўся самым лёгкім для малыван-ня (фактычна проста замаваўся), а пры працы на паперы ўвогуле не вартым высілкаў, але ж яго су-адносіны з цэнямі і святлом да-валі эфект і жыццё былі добрымі. Я, колькі маю, разва-жаю аб лінейнай перспектыве, да майго часу амаль невядомай (у Ві-льні), але гэта я (раблю) не сярод старых мастакоў, якія не вераць, што можна ўмець больш, чым яны ўмеюць, а сярод тых, хто пачынае вучыцца».

У выкладанні творца адмові-ся ад прынятых у рустэмаўскай школе нехайных, на яго думку, адносінаў да фону карціны. Той дум-чыўся самым лёгкім для малыван-ня (фактычна проста замаваўся), а пры працы на паперы ўвогуле не вартым высілкаў, але ж яго су-адносіны з цэнямі і святлом да-валі эфект і жыццё былі добрымі. Я, колькі маю, разва-жаю аб лінейнай перспектыве, да майго часу амаль невядомай (у Ві-льні), але гэта я (раблю) не сярод старых мастакоў, якія не вераць, што можна ўмець больш, чым яны ўмеюць, а сярод тых, хто пачынае вучыцца».

Шкава, што ў кнізе Інсы Сві-рыда асоба Дмахоўскага займае

нямала месца, бо ён быў адным з найбольш заўважных мастакоў таго часу. Сапраўды, яго імя да-волі часта сустракалася ў рознага кітталу публікацыях у прэсе і ва ўспамінах — заўсёды ў стано-чычым ключы. Але ёсць для таго яшчэ адна прычына: сярод самых выбітных вучню Яна Рустэма (1762—1835) Дмахоўскі, якому было адмерана толькі 55 гадоў, пракаў хіба не больш за ўсё. Ад розных хвароб і няпачасных вы-падкаў смілі маладымі яго сябры і выдатны творцы Казімір Бах-матовіч, Генрык Жукоевіч, Юзаф Карчэўскі, Францішак Пелікан, Казімір Кукевіч, Валенцін Вань-ковіч, Тытус Бычкоўскі і Юліі Мішэўскі...

СЯМЕЙНЫ ПАРТРЭТ

Адна з самых важных для нас прац мастака — «На радзіме. Нагародавічы» (1843). У ёй Дмахоўскі з любоўю адлюстравуў бацькоўскі маентак з драўлянай сідэбай, са старадаўнім камен-ным скарбычкам, які памятаў ча-сы мітрапаліта Вільяма Ручкага і першага з’езда кіраўнікоў усіх ба-зыльянскіх манастыроў 1617 года (будынак разабраны пасля вай-ны). Але хто гэтыя людзі на карці-не? Кабета ў блакітнай сукенцы, хутчэй за ўсё, жонка мастака Са-ламея з роду Арлоўскіх. Дарэчы, не была яна з Польшчы, як часам пішуць. Яе сам’я якая ў ваколі-цах мастэчка Трабы. Акрамя та-го, намалываны малая і старая ў чапцы. На 1843 год у Дмахоўскага ўжо было пяцера дзяцка. Трох з іх мы ўпаміналі ў другой частцы нас пазнаёміцца з астатнімі. Уладзі-слаў — заляны вышэй Уладзі-слаў Ігнат Сымон, што прышоў на свет у Віліні 15 (27) лютага 1839 года. Там жа 21 лістапада (3 снежня) 1841-га нарадзілася і Саламея Кацірына (паўна, яе трымала на руках старая жанчы-на — магчыма, маці мастака).

Твор ашалеў — у многім дзяку-ючы Ігнату Корвін-Мілеўскаму. Ён сын Оскара, сябра і першага лібэральста Станіслава Манюш-кі, які ў нашай гісторыі з’явіўся яшчэ не раз. Даследчык Раман Афтаназі пісаў, што Ігнат быў асобай вельмі спрэчнай, але ці-кавай. Што нам да таго? Галоў-нае, ён у сваім маентку Гераньні сябраў у 1880—1895 гадах адну з самых каштоўных калекцыяў бе-ларускага і польскага мастацтва (больш за 200 карцін). А пача-лося ўсё з двух твораў, якіх засталіся Ігнату ад маці: «Нагародавічы» (!) і аўтапартрэт Баляслава Русецка-га (1852). Маентак Гераньні быў талента разрабаваны ў часы Пер-шай сусветнай вайны, і калекцыя развілася на руках. Тое, што «Нагародавічы» захаваўся і тра-пілі ў музейныя фонны, — сапраў-ды дзіў.

Днямі мы завіталі ў Гераньні, сядучыя сваёй гісторыі. Пабыва-лі ў касцёле, дзе пахаваны Оскар Корвін-Мілеўскі, і ў яго маентку, дзе некалі захаваўся праца Він-цэнта Дмахоўскага і Яна Матэікі.

Уражанымі наздапіана столькі, што лепш падпісана імі ў асоб-най публікацыі. Як кажуць, не пе-рапракналіфіцес. Працяг будзе.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Афіша з 6 па 13 верасня

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл. 8 017 3707043 (эксклюсіўнае бюро)

- Пастаянная экспазіцыя.
- Персанальная выстава «Прасторы святла і колеру: акарвал» Яўгена Савічана — члена Беларускага саюза мастакоў, заслужанага настаўніка Рэспублікі Беларусь, уладальніка ордэна Кірылы Тураўскага Беларускай праваслаўнай царквы. Да 9 верасня.
- Выстава «Выцупленне мастацтва Мардовіч», арганізаваная пры ўдзеле Мардоўскага рэспубліканскага музея выяўленчых мастацтваў імя С.Д. Эрзі і Саюза мастакоў Рэспублікі Мардовія. Да 29 верасня.
- Выстава «Ты закрасуеш, наш Мінск старадаўні». Аблічча горада на творах пачатку XX стагоддзя — 1968 года. Да 6 кастрычніка.
- Выстава «Сімвалы, атрыбуты і алегорыі ў мастацтве Беларусі ХІІ—ХІХ стст.». Да 13 кастрычніка.
- Выстава «Пыль часу». Жывапісчыя і скульптурныя творы беларускіх мастакоў — юбіляраў 2024 года. Да 21 кастрычніка.

- Экскурсіі: «Самыя-самыя...» (6+), «Ягола колеру зіма?» (6+), «Казкі Улоў» (10+), «Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма» (10+), «Партрэты даўняй мінулы пакалення...» (10+), «Пісьмо мой каханай» (16+), «Жаночы партрэт» (16+), «Мінск у музеі» (16+). Пrowadзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ «ДОМ ВАНКЕВІЧАЎ» КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ ХІХ СТ.

г. Мінск, вул. Ігітарнацкая, 33а, тэл. 8 017 3637796, 8 017 3588878

- Пастаянная экспазіцыя.
- Праграма «Капэляны «люстэркі» шляхецкай сідэбы». Пrowadзіцца заўсёды.
- Квэст «Таямніцы старажытнай сідэбы». Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Квэст «Тошкі мінулага». Пrowadзіцца заўсёды.
- Экскурсіі «Інтэр’ер шляхецкай сідэбы». Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Экскурсіі «Шлях мастака Валенціна Ваньковіча». Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Экскурсіі «Сідэбы партрэт». Папярэдні запіс. Пrowadзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА

Мінскі р-н, Астрашынскі гарадочкі с/с, в. Аюліца, вул. Іванавіцкая, 176, тэл. 8 017 5074468

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава «Традыцыйныя беларускія кераміка». Творы з фонду Нацыянальнага мастацкага музея і беларускага музея традыцыйнай культуры. Да 27 кастрычніка.
- Баталечны спектакль. Пrowadзіцца заўсёды.
- Майстар-клас «Саломаліценне». Пrowadзіцца заўсёды.
- Майстар-клас «Лілька-мотанка». Пrowadзіцца заўсёды.
- Майстар-клас «Ікацтва». Пrowadзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ

г. Матэіў, вул. Ленінская, 37, тэл. 8 0222 650203, 8 0222 658900

- Пастаянная экспазіцыя.
- Арт-lectorium «Зразумелае мастацтва». Пrowadзіцца заўсёды.

Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658900.

**МАГІЛЕЎСКИ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Музычна-тэатралізаваны паказ **“Казкі тэатральнага дварыка” (0+)**. 7 верасня ў 12.00.
- Кіч у 2 дзех **“Піковая дама” (18+)**. Начны паказ і фотасат у дэкарацыях. 7 верасня ў 20.30.
- Займальная казка для дзяцей і дарослых у 2 дзех **“Чырвоная Шапачка” (6+)**. 8 верасня ў 12.00.
- Прыпясець пра каханне **“Соня” (16+)**. Прэм’ера. 8 верасня ў 18.30.
- Гісторыя прывязанасці ў 1 дзеі **“Прышоў мужчына да жанчыны” (18+)**. 10 верасня ў 18.30.
- Містычны трылер, камедыя абсурду **“Гульцы” (18+)**. Прэм’ера. 11 верасня ў 18.30.
- Медычны спектакль **“Жаніцьба. Фантасмагорыя” (12+)**. Прэм’ера. 12 верасня ў 18.30.
- Камедыя ў 2 дзех **“Гарціць” (16+)**. 13 верасня ў 18.30.

УНП 700184039

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ**

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabitet@mail.ru

- Спектакль **“Бясконца гісторыя” (16+)**. Прэм’ера. Камерная сцэна. 9 верасня ў 19.00.
- Імпрэза **“Музыка душы” (0+)**. Камінная зала. 13 верасня ў 19.00.
- Трагіфарс **“Donna sola” (“Жанчына адна”) (18+)**. Камерная сцэна. 13 верасня ў 19.00.
- Канцэрт у цэмы **“Раёны-кварталы” (12+)**. Жывы гук. Імпрэза праводзіцца на вул. Валгаградскай, 35. 13 верасня ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзех **“Паўлінка” (12+)**. Галоўная сцэна. 14 верасня ў 19.00.

УНП 100377901

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Опера ў 2 дзех **“Царская нявеста” (12+)**. 8 верасня ў 18.00.
- Канцэрт **“Тэнары. Tribute” (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 10 верасня ў 19.30.
- Опера ў 2 дзех **“Вяселле Фігара” (12+)**. 11 верасня ў 19.00.
- Опера ў 4 дзех **“Травіята” (16+)**. 12 верасня ў 19.00.
- Вечар старадаўняга рамана **“12+)**. 13 верасня ў 19.00.
- Опера ў 2 дзех **“Іаланта” (6+)**. 14 верасня ў 18.00.

УНП 191081532

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

УНП 600207920

- Малыўнічая казка ў 1 дзеі **“Як курантка голас шукала” (0+)**. Спектакль для самых маленькіх. Фае тэатра. 14 верасня ў 11.00.

УНП 300001869

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Някрасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава **“Жывыя, пакуль памятаем”**. Па выніках пленэру, прысвечанага 80-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Да 29 верасня.

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978,
час працы: аўторак – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава **“Слоўніквы запас”**. Да 6 кастрычніка.

УНП 192545414

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК
“НЯСВІЖ”**

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Тэатралізаваная экскурсія **“Таямніцы палацавых прыёмаў”**. 7 верасня з 13.00.
- Тэатралізаваная экскурсія **“Тэатральны экспромт у Нясвіжскім замку”**. 8 верасня з 13.00.
- Часовая экспазіцыя **“Ператвораны ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**. Да 13 кастрычніка.
- Выставачны праект **“Прыгожасць і мода. XIX–XXI стагоддзі”**. Да 20 кастрычніка.
- Экспазіцыя **“Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені”**. Аўтар праекта А. Пательскі. Малая выставачная зала. Да 18 лістапада.
- Выстава **“Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі”**. Калекцыйная зала “Слуцкія паясы”. Да 31 снежня.
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальныя цырымалі нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
- Віртуальныя выставы: **“Ператвораны ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж – забытае сусветнае культуры”**, **“Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Інфармацыйна-касавы цэнтр

- (г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)
- Экспазіцыя твораў сучаснага мастака Маргарыты Маніс **“Мінск у Нясвіжы”**. Да 9 кастрычніка.

Архітэктурны помнік “Слуцкая брама”

- (г. Нясвіж, вул. Слуцкая)
- Часовая экспазіцыя **“Колер і святло. 3 гісторыі вітражнага мастацтва”** з фондаў музея-запаведніка. Да 30 верасня.

Пастаянныя экспазіцыі

- “Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.”**
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **“Культура часу”**. З фондаў музея-запаведніка.
- Мерапрыемствы**
- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Карта сямі каралеўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музейка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **“Выкрутасы”** (група да 25 чалавек).

Падробязнасці па тэлефонах 8 01770 20602,
8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

**БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 5271166

- Пастаянная экспазіцыя.**
- Святочная праграма да Дня народнага адзінства ў ваенна-гістарычным комплексе “Старая ўваж” (п. Станькава).** 17 верасня, 13.00 – 17.00. Уваход вольны.
- Часовая экспазіцыя **“Адзінай памяці верныя”**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя **“Музей. Час. Памяць”**, створаная ў рамках праекта “Адкрытыя фонды”.
- Запрашаем паўдзельнічаць у творчым конкурсе **“Захоўваем і памятаем”**. Больш падрабязна – на афіцыйным сайце.
- У продаж паступілі сертыфікаты на наведанне экспазіцыі музея.

Падробязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце wartmuseum.by.

УНП 100235472

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Караліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.**
- Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- Квэст “Таямніца двух куфраў”**. 7 верасня ў 15.30.
- Сольны канцэрт народнай артыстыкі Беларусі Наталлі Гайда (12+)**. Партрэтная зала. 14 верасня ў 18.00.
- Касцюміраваная выстава **“Гісторыя ў асобах”**. Цэнтральная музея васковых фігур Санкт-Пецярбурга. Да 30 верасня.
- Часовая выстава **“Мір на фота: 100 гадоў ад веку мінулага да дня сённяшняга”**, прымеркаваная да Дня народнага адзінства. Да 11 кастрычніка.
- Экспазіцыя **“Воіны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку”**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экспурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экспурсія для дваіх **“Інтрыгі Купідона”**.
- Сямейная квэст-экспурсія **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная страва для князя на старадаўнім рэцэпце”**, **“Асабліваасці жаночага касцюма XVIII ст.”**, **“Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”**, **“Рэчы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

**Ідзе падпіска
на ІV квартал
2024 года**

Газета “Культура”

Індывідуальны	Ведамасны	Ільготны
63875	638752	(для юрыдычных асоб, якія афармляюць падпіску для сваіх супрацоўнікаў і пенсіянераў)
1 мес. – 15,43 руб., 3 мес. – 46,29 руб.	1 мес. – 25,04 руб., 3 мес. – 75,12 руб.	63879 1 мес. – 17,38 руб., 3 мес. – 52,14 руб.

Часопіс “Мастацтва”

Індывідуальны	Ведамасны	Ільготны
74958	749582	(для юрыдычных асоб, якія афармляюць падпіску для сваіх супрацоўнікаў і пенсіянераў)
1 мес. – 20,84 руб., 3 мес. – 62,52 руб.	1 мес. – 40,84 руб., 3 мес. – 122,52 руб.	74986 1 мес. – 22,97 руб., 3 мес. – 68,91 руб.

**Газета “Культура” + часопіс “Мастацтва”
(камплект)**

Індывідуальны	Ведамасны	QR код
63874	638742	
1 мес. – 33,02 руб., 3 мес. – 99,06 руб.	1 мес. – 59,76 руб., 3 мес. – 179,28 руб.	

Падробязней – на сайце kultura-info.by

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163**,
8 025 6677819.

УНП 100377771

t.me/kultinfra

Карыстаецеся стыкерамі ў анлайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Праняпіце стыкерпак ад “Культуры”! Выкажаць эмоцыі вам дапамогуць класікі беларускай літаратуры. Выбірайце самую трэпаную цытату — і здзіўляйце сусветнаму ў Telegram!

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНОВА
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
моўе.

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведччанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.
Выдавец — рэдакцыйна-
выдавешчкая ўстанова
“КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.
Рэдакцыйны галоўны рэдактар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.
Намеснік галоўнага рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзьеўна.
Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНОВСКАЯ.
Рэдактары аддзелаў —
Віктар ГАУРЫШ,
Данііл ШЭЙКА.

Адрас рэдакцыі: 220013,
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.
Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адрас: 8 017 2860797.
Паліграфічны індэкс:
63875, 638752, 63879.
Ільготны да паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).
Камплект (газета “Культура”
і часопіс “Мастацтва”):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах
рэкламы.
Аўтары допіскаў паведамляюць
прозвішча, поўнаасцю імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выданыя),
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы
не рэзэнююцца
і не вяртаюцца.

Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.
Набыць газету ў Мінску
можна ў крамах
“Белдрук” на праспекце
Незалежнасці, 44, 48, 98,
на праспекце Пераможцаў, 5,
на вуліцы Карла Маркса, 38,
на вуліцы
Кальварыйскай, 4а,
у падазменных пераходзе
на плошчы Перамогі.

Падпісана ў друку 05.09.2024
у 16.00. Замова № 2046.
Наклад 3408.
Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства “Выдавешчкая
афіс “Дом друку””.
220013, г. Мінск,
праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.
© “Культура”, 2024.